

Directa

publicació quinzenal

Núm 371

Del 28/10 al 10/11 de 2014

2 €

www.directa.cat

Sis activistes d'Esplugues s'enfronten a penes de presó per lluitar contra el pla Caufec **8-11**

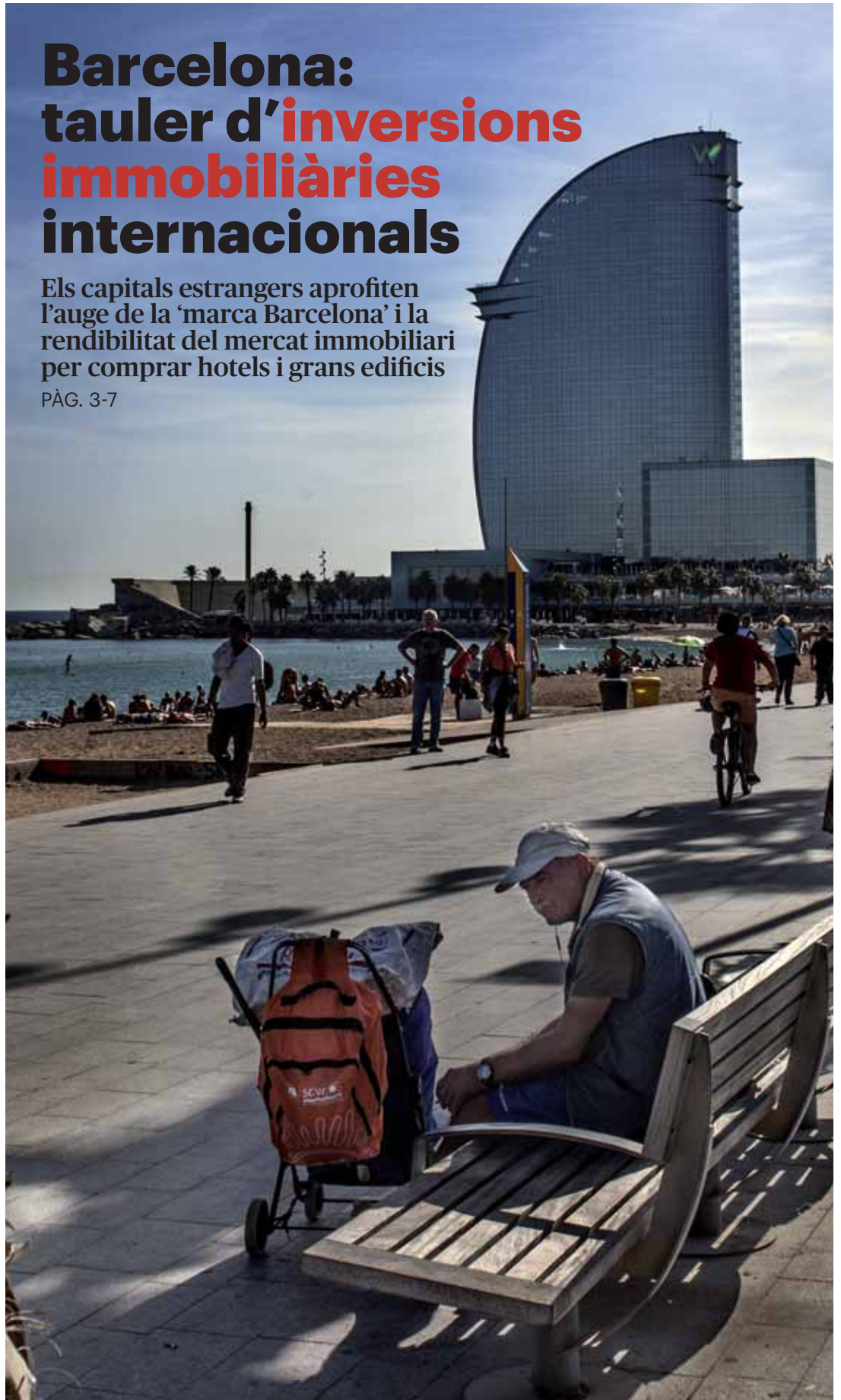
La UE afronta una crisi econòmica i de política exterior, amb Rússia i Estat Islàmic al rerefons **20-21**

Aprofitant la celebració del Saló del Manga, examinem els orígens estètics del còmic nipó **26-27**

Barcelona: tauler d'inversions immobiliàries internacionals

Els capitals estrangers aprofiten l'auge de la 'marca Barcelona' i la rendibilitat del mercat immobiliari per comprar hotels i grans edificis

PÀG. 3-7

FOTOGRAFIA: VICTOR SERRI

D Directa

publicació quinzenal

EDITA:
Associació per la Difusió Sense Límits (ADSL)
C. Riego núm. 37 baixos esquerra
08014 Barcelona
Tel: 935 270 982 / Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat

DIPÒSIT LEGAL: GI-1528-2005

LICÈNCIA CREATIVE COMMONS:
Reconeixement-No Comercial-Sense Obra
Derivada 2.5

Aquesta publicació intenta escriure amb
un llenguatge no sexista i no androcèntric

La Directa no comparteix necessàriament
les idees expressades als articles d'opinió

QUI SOM?

Comunitat Directa

Jordi de Miguel
Estirant del fil
David Bou i Victor Yustres
Al peu del canó
Marc Rude i Jesús Rodríguez

Miralls

Gemma Garcia

Cruïlla

Maties Lorente

Impressions

Adrián Crespo i Isabel Benitez

Roda el món

Oriol Andrés i Roger Suso

Poca Broma

Rafael Morata

Expressions

Oriol Fuster

La indirecta

Alex Romaguera

Coordinació web

Manel Ros i Marc Font

Audi visuals

Victor Alonso

Fotografia

Victor Serri i Natàlia Virgili

Il·lustració

Núria Frago, Ricardo Hermida i Andrea Lucio

Correcció

Laia Bragulat

Edició

Ignasi Franch

Compaginació

Roger Costa Puyal

Disseny gràfic

Jose Téllez, Sergio Espin, Núria Ribes i Hugo Cornelles

Programació web

Projecte Ictineo

Administració

Karminha

Difusió i Publicitat

Ferran Domènech

Comercial

Pau Fabregat

CORRESPONSALIES:

Baix Llobregat, Berguedà, Barcelonès

Nord, El Camp, Girona, L'Horta, Manresa,

Maresme, Menorca, Osona, Ripollès,

Sabadell, Solsonès, Terrassa, Terres de

l'Ebre, Terres de Ponent, Vallès Oriental.

CONTACTES:

General directa@directa.cat

Redacció redaccio@directa.cat

Cultura expressions@directa.cat

Subscripcions subscripcions@directa.cat

Publicitat publicitat@directa.cat

Distribució distribucio@directa.cat

Xavier Camós

@xkmosg

La majoria érem molt militants i poc periodistes, en aquelles trobades volíem cercar la manera de fer arribar al màxim de gent el que coneixíem i estàvem vivint molt intensament

Joan Canela

@JoanCanela

En aquelles trobades va certificar-se que havíem acumulat suficient experiència i base social com per provar un salt endavant, tant qualitativament com quantitativa, en el periodisme militant

Oriol Matadepera

@OriolMatadepera

El millor record és el que encara queda: els vincles que vam teixir que avui dia fan possible la Directa i d'altres projectes i mobilitzacions

Arqueologia Directa: Els orígens (I)

/ FRANÇOIS PAGÈS

Roger Costa Puyal

@RuesRu

Un bon dia de la primavera de l'any 2004, el Jesús del *Masala* ens va trucar, al Jesús del *Contra-Infos* i a mi, per dir-nos que a veure si ens posàvem les piles d'una vegada amb el projecte de setmanari dels moviments socials que feia anys que rondava pels caps de diverses persones; totes elles vinculades a mitjans de contrainformació de l'àrea metropolitana de Barcelona. Dit i fet. Immediatament, vam començar a reunir-nos amb regularitat i a incorporar gent al grup. La gestació va ser llarga i el part dolorós, però la criatura va néixer sana -dos anys després- i es va dir *DIRECTA*, per part de mare.

La idea de fer un setmanari dels moviments socials va sorgir en una trobada de mitjans de contrainformació que es va fer a Barcelona l'any 1999, a l'antic Espai Obert, al Paral·lel. Situem-nos; això era durant el segle passat, el mil·lenni passat, quan l'Internet era més lent que un rodalies de Renfe, no calia apagar els mòbils a les assemblees perquè ningú no en tenia, els únics que piulaven eren els ocellets del camp i la majoria de nosaltres encara tiràvem de fotocòpies d'autoservei.

La trobada era la culminació d'un cicle que havia començat el 1996. Aquell any, l'okupació i -sobretot- el desallotjament del Cinema Princesa de Barcelona van posar el moviment okupa al centre de l'atenció mediàtica. L'efecte, però, va ser contrari al que, segurament, desitjaven els caps de redacció dels rotatius, que el dimarts 29 d'octubre van obrir amb fotografies espectaculars de la Via Laietana convertida en un camp de batalla. Ben aviat, hi va haver un Centre Social Okupat (CSO) a cada barri i a cada poble. I ben aviat, a cada CSO, hi va néixer un butlletí contrainformatiu local. A més, hi havia el *Contra-Infos* i l'*Info-Usurpa*, dos butlletins setmanals en format mural que es penjaven a les portes de tots els centres soci-

als okupats. Van ser tots aquests butlletins els que van organitzar la trobada de l'Espai Obert per conèixer-se i compartir experiències.

En un dels debats, va sorgir la idea d'unir esforços per crear un mitjà més potent. Després de la trobada, algunes ens vam continuar reunint per mirar de tirar endavant la idea d'un projecte comú. No vam passar de la tercera o la quarta assemblea. Però la idea ja havia quedat encastada en alguns caps, a l'espera d'una ocasió millor.

Va ser una típica jornada okupa, amb rastes, *piercings*, herba de l'hort i menjar vegetarià. La fisonomia d'aquella trobada ens explica alguns dels perquè de la *DIRECTA*.

D'una banda, els butlletins locals representaven una gran xarxa, de la qual van sortir moltes de les nostres col·laboradores. L'Ivan, el Jesús, la Lèlia, l'Estel i el Joan-Andreu, del *Contra-Infos*. El Joan i la Joana, de *La Burxa* de Sants. El Jesús i el Marc, del *Masala* de Ciutat Vella. El Xavi i el Dani, de l'*Infoblokes* de Bellvitge. La Montse, d'*El Borinot* de Gràcia. El Pau, d'*Ordint la Trama* de Sabadell. El Guillem, de l'*ANTA* de Terrassa. El David, de *La Destraleta* de Cornellà. O jo, que venia del *Xibarrí* de Sant Andreu.

D'altra banda, la immensa majoria d'aquests butlletins eren mensuals. En canvi, el *Contra-Infos* i l'*Info-Usurpa* eren setmanals. Això els donava més difusió i molta més capacitat de tractar l'actualitat. Per això la *DIRECTA* va néixer sent un setmanari.

Finalment, el *Contra-Infos*, a més, es diferenciava de la resta de publicacions perquè intentava abarcar notícies de tots els moviments socials (de fet, editaven un recull anual que separaven per moviments) i perquè intentava fer un tractament de les notícies més periodístic i rigorós.

Amb aquestes experiències prèvies, el projecte *DIRECTA* anava agafant cos. Continuarà... ◀

FE D'ERRATES

- A la columna de dades de la secció *Cruïlla* del número 370 hi ha una errada. On diu "El 97% de les dones no treballen fora de la llar per tenir cura dels infants o de les persones dependents", hauria de dir: "El 97% de les dones que no treballen fora de la llar és per tenir cura dels infants o de persones dependents".

Barcelona: capital de moda pel turisme i tot un reclam pels grans capitals estrangers. Fa dos anys que els fons d'inversió globals aposten fort pels actius immobiliaris de la capital catalana i compren edificis i hotels en zones estratègiques amb la complicitat de les institucions públiques. Aquesta dinàmica se suma al model vigent de ciutat-marca, que cada vegada genera més rebuig entre els moviments socials i veïnals dels barris.

L'any passat, l'Autoritat Portuària de Barcelona va vendre l'Hotel Vela a un fons d'inversió qatarià / VICTOR SERRI

Els fons d'inversió estrangers es llancen al pastís immobiliari a Barcelona

Victor Yustres
@victoryus3

L'any 2013, 7.571.000 de visitants i vint milions d'euros de beneficis diaris. Les dades de 2013 que presenta el consorci públic-privat Turisme de Barcelona demostren que la indústria turística continua sent un sector molt poderós a la capital catalana. El missatge és clar: la ciutat comtal creix sense parar i està de moda entre les visitants internacionals, cosa que és sinònim de negoci. Per això diversos fons d'inversió, la majoria d'ells pertanyents a capitals estrangers molt poderosos, estan adquirint hotels i grans edificis en posicions estratègiques de Barcelona a uns preus potencialment molt rendibles. Els darrers anys, la ciutat s'ha convertit en un tauler de joc, en el qual les grans fortunes internacionals volen aconseguir les millors peces.

Durant l'any 2013, els fons estrangers van invertir 1.230 milions d'euros a Barcelona i prop de 900 van ser en actius immobiliaris. El 2014, segons les dades recollides fins al setembre i completades amb les estimacions d'algunes consultories immobiliàries, la inversió immobiliària a la ciutat rondarà els 1.600 milions d'euros. Més de la meitat del total, gairebé 1.000 milions, consistirien en inversions provinents

de fons estrangers. El capital forà guanya pes gradualment a la capital catalana.

Una part molt suculent de la inversió immobiliària estrangera dels darrers dos anys ha anat a parar al sector hotelier. El grup nord-americà Hyatt va adquirir -a través del fons d'inversió Emin Capital- la Torre Agbar per uns 150 milions d'euros amb la intenció de transformar-la en un hotel amb més de 400 habitacions. Aquest mateix fons també va intentar comprar la torre de Deutsche Bank, però l'edifici el va adquirir KKH Property Investors per més de 90 milions d'euros. El cèntric bloc d'oficines, de 17.000 metres quadrats, es convertirà en un hotel de cinc estrelles de vint plantes, possiblement gestionat per la cadena hotelera canadenca Four Seasons.

Capital estranger i local

KKH Property Investors és un exemple de l'aliança entre el capital internacional i local per fer negoci en el sector immobiliari i turístic a Barcelona. El fons està format pels grups inver-

Es preveu que enguany la inversió immobiliària a la ciutat rondarà els 1.600 milions d'euros. Més de la meitat del total serien inversions provinents de fons estrangers

Continua a la pàgina següent >>>

>>> [Ve de la pàgina anterior](#)

sors Perella Weinberg Real Estate, que gestiona les inversions mundials del magnat nord-americà Joseph Perella, i KKH Capital Group, amb seu a Luxemburg però fundada per l'exconseller delegat de la immobiliària Renta Corporación, Josep-Maria Farré. Perella és el soci majoritari, però el grup de Farré és fonamental perquè coneix les gestions i les particularitats del mercat dels béns immobles a l'Estat.

A causa de l'evident saturació turística a Ciutat Vella, aquest grup, com d'altres, està apostant per un altre districte, l'Eixample, per focalitzar les seves inversions. Entre 2012 i 2014, KKH ha tancat la compra de quatre grans immobles en aquesta zona: al carrer Ausiàs March, que es convertirà en un hotel de quatre estrelles i 75 habitacions; a l'antiga seu d'Agrupació Mútua -a la Gran Via amb Pau Claris-, també per inaugurar-hi un hotel de luxe; al carrer Balmes i al carrer Provença. També ha adquirit un edifici d'oficines a Ciutat Vella, a l'avinguda Francesc Cambó, davant del mercat de Santa Caterina, on s'ha projectat un hotel de 100 habitacions pel 2016. El grup ja ha invertit aproximadament 250 milions d'euros en aquestes compres i espera invertir fins a 500 milions en total.

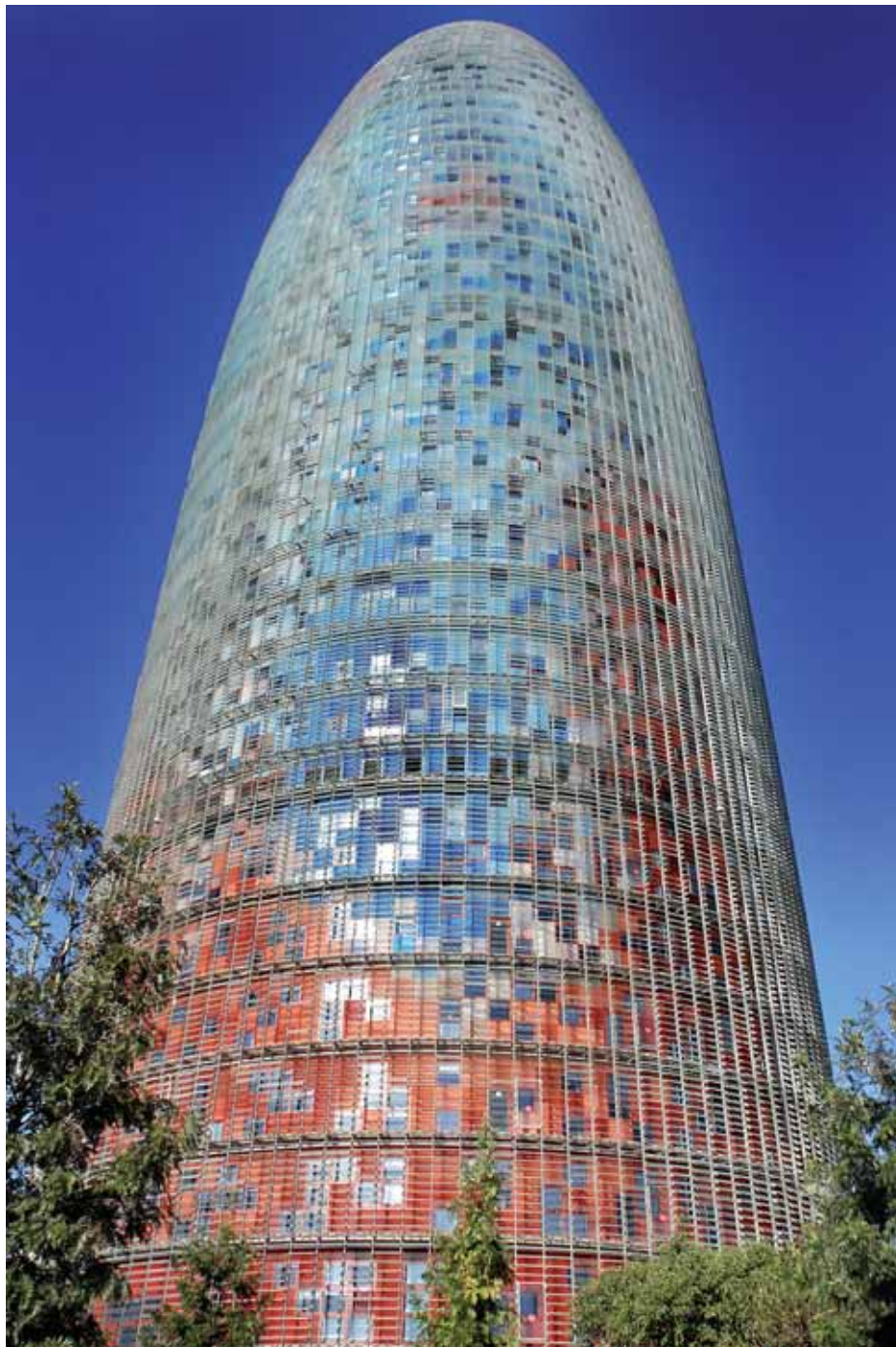
Diners provinents de l'Est

Els magnats del golf Pèrsic també han irromput amb força al mercat hoteler de la ciutat. El juny de 2013, el fons d'inversió qatarià Qatar Diar va comprar l'Hotel W -l'Hotel Vella, situat al barri de la Barceloneta- a l'Autoritat Portuària de Barcelona per 200 milions d'euros. Mesos després, el febrer de 2014, el fons de les Forces Armades de Qatar (QAFIP) va comprar l'hotel Renaissance a la cadena hotelera nord-americana Marriott, que continuarà gestionant l'establiment a llarg termini. El grup va anunciar que continuarà comprant actius financers a la ciutat després d'aquesta primera inversió.

Les grans fortunes de Rússia no han volgut deixar escapar el negoci que s'amaga rere la marca Barcelona. Sembla que els grans magnats d'aquell país podrien ser els responsables de la compra del port esportiu Marina Port Vell, que l'Ajuntament de Barcelona vol convertir en un espai per a iots de superluxe. Tres multimilionaris russos vinculats a la petroliera Lukoil podrien haver camuflat la seva inversió mitjançant el fons britànic Salamanca Group Holding, a través d'una complexa xarxa de societats radicades a paradisos fiscals com Xipre, les Caiman i les illes Verges. A causa de les investigacions de l'Oficina Antifrau de la Generalitat, Salamanca ha reorganitzat la seva inversió per esborrar el rastre de l'empresa russa.

Un negoci rendible

Aquesta allau d'inversions estrangeres al sector immobiliari barceloní, que també s'està donant a Madrid, a Palma i (en menor mesura) a ciutats turístiques de la costa mediterrània, té un motiu clar: la seva gran rendibilitat. "El mercat immobiliari espanyol és molt gran i molt accessible, sobretot si es volen fer compravendes i no es necessiten permisos de construcció i d'urbanització, sinó un canvi de propietat", afirma Albert Recio, professor d'economia i activista veïnal. "Les empreses estrangeres s'aprofiten de la situació a la baixa del mercat i de

Sembla que, darrere la compra de Marina Port Vell, hi podria haver grans magnats russos camuflats sota el fons britànic Salamanca Group Holding

El grup nord-americà Hyatt planeja convertir la Torre Agbar en un hotel de luxe / ROBERT BONET

La compra i venda d'apartaments de luxe pot servir de tapadora per blanquejar diners o per reconvertir els habitatges en apartaments turístics

la fallida econòmica d'altres empreses del país per aconseguir autèntiques gangues”, afegeix.

Per aterrar als negocis immobiliaris de la capital catalana, els inversors estrangers no estan sols. “A Barcelona, hi ha allò que podríem anomenar una màfia de *facilitadors*, d'intermediaris: companyies gestores, promotores, agències immobiliàries, tècnics...”, explica Josep Maria Montaner, arquitecte i catedràtic a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (ETSAB). “Són les persones que coneixen els inversors, tramiten les llicències, tenen contactes a l'Ajuntament i cobren comissions per facilitar les informacions i agilitzar els tràmits”, afegeix. A més, Montaner constata que, actualment, moltes arquitectes es dediquen a “assessorar empreses i fons estrangers que volen comprar edificis buits a la ciutat per construir-hi hotels”.

A més de les grans inversions immobiliàries, el capital forà executa altres operacions menys detectables com les compres i vendes d'apartaments de luxe per part de gent milionària de tot el món, que té habitatges a moltes metròpolis del planeta. “Poden ser tapadores per blanquejar diners o per reconvertir els habitatges en apartaments turístics, però això és molt difícil de detectar”, reconeix Recio.

Atac al petit comerç

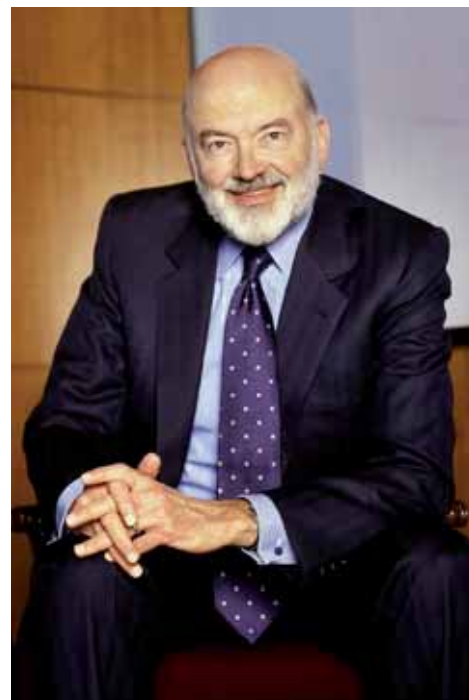
Les adquisicions d'immobles a Barcelona per part de fons internacionals no han generat canvis substancials en el parc immobiliari de la ciutat ja que, en la gran majoria dels casos, no han implicat noves construccions. Però sí que poden generar, com assenyala Recio, una “eutànasia del comerç tradicional i de l'espai urbà”. “La fi de la protecció del lloguer dels petits comerços pot generar una desertització comercials dels barris”, apunta l'economista. Montaner dóna dades més precises: “Al costat de la plaça de Sant Jaume, hi ha persones que paguen 14.000 euros al mes pel seu local i, al passeig de Gràcia, se n'arriben a demanar més de 100.000”.

L'arquitecte també destaca la complicitat de l'Ajuntament de Barcelona en aquesta campanya al servei dels capitals, no només estrangers: “Les construccions i les obres que du a terme l'ajuntament no són gens aleatòries: són còmplices de les operacions especulatives als barris i de la inflació dels preus dels lloguers. Les intervencions al passeig de Gràcia i el pla del Port o la reforma de la Diagonal en són alguns exemples”.

La primera mesura urgent que proposa Montaner, juntament amb bona part dels moviments i les veus expertes de l'esquerra, és l'aplicació d'una nova política fiscal més restrictiva, que ajudaria a controlar el flux global de capitals immobiliaris. Serviria per controlar les inversions immobiliàries, frenar l'especulació i fer revertir la plusvàlua a la ciutat. L'Ajuntament de Barcelona, de moment, s'ha limitat a congelar el nombre de pisos turístics a la ciutat i ho ha fet després d'una forta pressió ciutadana. Les setmanes anteriors, però, el consistori havia agilitzat els tràmits per concedir centenars de llicències, sobretot a l'Eixample. “Només reaccionen si se'ls critica, per por que es malmeti la imatge de la ciutat a l'exterior”, opina Montaner. La por de deixar de ser un dels taulers de joc preferits dels inversors internacionals. ◀

La torre del Deutsche Bank també es transformarà en un hotel per a persones d'alt poder adquisitiu / TOMASZ WYSOCKI

El magnat nord-americà Joseph Perella és un dels caps visibles dels fons Perella Weinberg Real Estate, que ha invertit aproximadament 250 milions en immobles a Barcelona / ARXIU

La Generalitat, principal venedora d'immobles a les fortunes estrangeres

No ha estat cap empresa hotelera ni cap gran grup ni família empresarial en crisi: la primera venedora d'immobles a fons de capitals forans l'any 2013 i 2014 ha estat la Generalitat de Catalunya. El govern català, ofegat pel deute, va decidir posar a la venda un paquet de patrimoni immobiliari públic que incloïa la majoria dels edificis que posseïa a la capital catalana. El 2013, va impulsar la venda de tretze edificis a la gestora immobiliària francesa Axa per 172 milions d'euros –després d'haver fet una rebaixa del 22%. El lot incloïa algunes dependències de la conselleria de Justícia i les seus de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, les conselleries d'Ensenyament i d'Agricultura, l'Institut Ca-

talà de les Dones o l'Oficina d'Atenció Ciutadana (OAC), entre d'altres.

La Generalitat també va aprovar la venda de l'antiga seu del Memorial Democràtic (Via Laietana, 69) i de la seu del Servei d'Informació Ambiental (Avinguda Diagonal, 523-525). Anteriorment, havia venut l'edifici de l'Agència Tributària Catalana a Benetach Investement, un fons d'inversió holandès. Finalment, cal destacar la venda d'un edifici del carrer Pujades, on hi havia unes dependències dels Mossos d'Esquadra, a MO Düsseldorf Immermannstrasse per catorze milions d'euros. A principis d'any, la companyia alemanya va anunciar que rehabilitarà l'immoble per construir-hi un gran hotel de 300 places.

ELS BARRIS, EN PEU DE GUERRA CONTRA EL TURISME MASSIU

El creixement desenfrenat d'allotjaments turístics a Barcelona ha provocat que, els darrers mesos, molts veïns i veïnes hagin sortit al carrer a protestar contra un model que no té en compte la ciutadania

El veïnat de la Sagrada Família canalitza la protesta a través de la plataforma Recuperem el Niza

Víctor Yustres
@victoryus3

Un antic cinema s'havia de convertir en l'espai d'un gran supermercat / ARXIU

El temple de la Sagrada Família és l'edifici més visitat de la ciutat comtal. Segons dades de Turisme de Barcelona, 3,18 milions de turistes van entrar al temple l'any 2013. També es calcula que més de quatre milions de persones fotografien la catedral des de fora, sense accedir a l'interior. La pressió turística que viu el barri de la Sagrada Família és evident i està provocant un moviment de protesta creixent entre el veïnat, que veu com el seu barri s'omple de places hoteleres, botigues de *souvenirs* (moltes d'elles sense llicència) i grans marques o cadenes de menjar ràpid.

L'associació de veïns i veïnes i altres col·lectius de la zona ja havien fet campanyes contra la massificació turística, però, abans de l'estiu, la mobilització va esclatar: a través del Pla de Millora Urbana del districte, es va descobrir que l'antic cinema Niza -situat davant del parc de la Sagrada Família i tancat des de fa més de deu anys- era l'emplaçament escollit per construir un Mercadona de prop de 1.500 metres quadrats amb possibles places d'allotjaments turístics als pisos superiors. En aquest moment, s'activa la plataforma Recuperem el Niza, integrada per veïnes i comerciants que demanen l'aturada del projecte i la cessió de l'espai com a equipament públic.

A l'empara de les protestes que hi va haver el mes de setembre contra els pisos turístics i el "turisme de borratxera" a la Barceloneta, les mobilitzacions per la recuperació del Niza van començar a canalitzar el malestar de moltes veïnes davant el

fenomen del turisme massificat. És per això que van convocar una manifestació el 17 de setembre. La protesta no sols demanava a l'Ajuntament que comprés el local de l'emblemàtic cinema i el convertís en un equipament públic, sinó que també denunciava la saturació de turistes al carrer i la proliferació d'hotels i pisos turístics. "El Niza va més enllà: posa sobre la taula tots els problemes derivats d'aquest model i no es pot analitzar aïlladament", afirma Xavier Monge, portaveu de la plataforma Recuperem el Niza. "Ja no es tracta de recuperar un edifici per un simbolisme determinat. Aquesta plataforma sorgeix per dir al districte que ja no estem disposades a cedir ni un pam més", afegeix.

Tot i la tancada en banda inicial del regidor de l'Eixample, es continua insistint. Al darrer plenari del districte, un dels més concorreguts darrerament, la plataforma va proposar una suspensió de llicències al barri (per un període mínim d'un any) als comerços de més de 400 metres quadrats de superfície, els hotels i els allotjaments per a turistes i botigues de *souvenirs*. El regidor del districte, Gerard Ardanuy, va assegurar que la majoria de propostes veïnals "no són viables i mostren un desconeixement de la normativa". La seva resposta va ser: que el mateix Patronat de la Sagrada Família, propietari del temple, contribueixi a controlar el turisme que genera. Tot i les posicions antagòniques, el districte ha deixat la porta oberta a negociar. ◀

"Ja no es tracta de recuperar un edifici per un simbolisme determinat. Aquesta plataforma sorgeix per dir al districte que ja no estem disposades a cedir ni un pam més", afirma el portaveu de l'organització, Xavier Monge

La indústria turística ofereix més de 4.000 llits a Gràcia, l'equivalent a un 3% de la població del districte

Marc Rude
@MarcRude

El conflicte obert de la Barceloneta

Joan Mas Autonell
@twitter

El veïnat de la Barceloneta està en peu de guerra des de l'estiu. L'onada de turisme massiu ha afectat durament el barri pescador. L'ofensiva dels grups de pressió turística ha encarat la vida i ha provocat que la població perdi poder adquisitiu. El comerç local també va desaparèixer a favor de negocis destinats a les visitants, sense llaços amb la realitat socioeconòmica de la ciutadania local.

Enorme quantitat d'apartaments turístics que hi ha a la Barceloneta és un altre dels problemes que ha obert la caixa dels trons. A hores d'ara, se'n comptabilitzen més d'un miler, majoritàriament il·legals. La seva presència fa que les persones del barri ho tinguin molt difícil per desenvolupar una vida quotidiana normal. Aquesta situació també ha implicat un encariment dels lloguers dels habitatges, fet que ha provocat que marxés molta gent.

En aquest context, el mes d'agost es va iniciar una onada de protestes contra el turisme de masses que encara no ha acabat. Les mobilitzades van reclamar a l'Ajuntament el tancament de tots els pisos turístics del barri i la creació d'habitatge social.

L'oposició de la gent de la Barceloneta al model de turisme actual ve de lluny. Entitats com l'Associació de Veïns de l'Òstia

o la Plataforma en Defensa del Port Vell han aportat un punt de vista crític a la realitat del barri des de fa anys. Aquests grups s'han mobilitzat contra els projectes que alimentaven el creixement de la bombolla turística i han reivindicat un model de barri i de ciutat sostenible, més lligat a les necessitats de la població local.

El moviment de protesta actual, però, va més enllà de les entitats veïnals. Va esclatar de manera espontània i sorgeix d'arrel, de l'emprenyament de ciutadanes no organitzades que, finalment, han decidit sortir al carrer per dir prou. Les activistes de les associacions veïnals estan participant a les mobilitzacions, però ho fan a títol individual, com a part del nou col·lectiu. La plataforma de protesta vigent també va pactar que les seves accions no s'associarien a cap partit polític, amb la intenció d'unir forces i no dividir el moviment.

Amb tot, l'impacte de les protestes de la Barceloneta ha marcat un precedent. La pressió social va obligar l'Ajuntament a negociar amb el veïnat. Actualment, el consistori es reuneix gairebé cada setmana amb representants veïnals, tot i que no ha satisfet les seves reivindicacions principals. Per ara, el conflicte roman obert. ◀

El malestar del veïnat de Gràcia, la Salut i Vallcarca va creixent davant la massificació turística que pateixen els barris del districte. Un dels temes que genera més rebuig és la proliferació d'allotjaments turístics. Héctor Panizo, membre de la plataforma Gràcia, cap a on vas?, dona les darreres estadístiques oficials sobre pisos turístics que el col·lectiu veïnal ha aconseguit, després d'un llarg estira-i-arrotonsa, a través del districte. Com en el cas de la Barceloneta, hi ha una proliferació dels anomenats, tècnicament, habitatges d'ús turístic (HUT). N'hi ha 829 de regulats, el 90% dels quals es concentren a la vila de Gràcia i al camp d'en Grassot. Fruit de la pressió popular, ja no es concedeixen més llicències municipals, però cal considerar que bona part dels pisos en oferta, si no la majoria, funcionen de manera clandestina.

El barri imanta el turisme jove, que pernocta als *hostels* (hotels de baix cost), albergs de masses que hi afloren "com bolets". Segons el cens de 2013, el districte en tenia set: cinc a la vila, un a Vallcarca i un al Coll. "Des de llavors, n'han aparegut tres més, a banda del Hostel Sports, situat a la cantonada del carrer Perill amb Venus. Incorpora 400 llits i potser el legalitzaran com a residència d'estudiants", explica l'activista.

Aquests *hostels* poden tenir dues figures jurídiques: la majoria d'espais estan regulats com a albergs; l'altre model és el de les residències estudiantils, que no admet un ús turístic. Aquest és el moll de l'os de la qüestió: d'alguna manera, legal o no, algunes residències operen com a albergs encoberts. "Creiem que la Residència Erasmus del carrer Torrent de l'Olla, l'antiga clínica Lourdes, actua d'una manera descaradament irregular: és un autèntic *hostel*", denuncia Panizo. Observant el seu web, es pot confirmar que ofereix pernoctacions puntuals, amb preus per a adults i per a infants. Segons el veí, es preveu l'obertura de dos establiments nous del mateix tipus al carrer Sèneca (seu de la famosa llibreria Europa) i prop del mercat de Lesseps. "Aquests darrers expedients ja no estan en exposició pública, no tenim clar com encaixaran amb el nou pla d'usos, però el Districte de Gràcia ha confirmat que els tirarà endavant", conclou el veí.

A banda dels pisos turístics i el recent *boom* de l'oferta turística de caràcter juvenil, també cal comptabilitzar les places de la indústria hotelera tradicional, que, segons les estadístiques institucionals de l'Ajuntament, l'any 2012 sumaven un total de 705 a l'agregat de barris del Districte de Gràcia. Els llits es distribueixen en onze pensions i tres hotels, un d'ells de luxe, l'Hotel Casa Fuster. L'edifici modernista, ubicat als Jardins, va ser adquirit el 2004 per la cadena Hoteles Center, que hi lloga habitacions a preus situats entre els 400 i els 1.800 euros la nit. Els recepcionistes de l'exterior, homes d'edat avançada abillats amb guarniments vuitcentistes, fan guàrdia a peu de carrer per obrir la porta al passatge de les fileres de cotxes negres que arriben al local. Molt a prop, trobem l'edifici del Deutsche Bank, adquirit fa un parell de mesos pel fons d'inversió KKH Property Investors, que ha pagat 90 milions d'euros per ell, amb la intenció de fer-hi un altre hotel de cinc estrelles.

Si sumem els llits de pisos, hotels, *hostels* i establiments turístics en general, veiem que l'oferta que es fa al districte, com a mínim, és de 4.000 places, en un territori on (segons el darrer recompte que ofereixen els serveis estadístics de l'Ajuntament) hi viuen 121.550 persones. Això equival a un 3,29% de la població del districte. ◀

Protesta veïnal a la Barceloneta per l'abolició dels pisos turístics, el 30 d'agost de 2014 / VÍCTOR SERRI

Acció de protesta de la campanya Ni Muts ni a la Gàbia, el 14 d'octubre de 2014 / VICTOR SERRI

Bidons de dissidència

Sis activistes d'Esplugues de Llobregat afronten penes de presó per lluitar contra el pla Caufec, un macroprojecte que pretenia urbanitzar la serra de Collserola

Ramon Samblas
@infobaix

Un dimecres qualsevol al vespre, a la porta de l'ajuntament d'Esplugues. D'una banda, la policia local i els Mossos d'Esquadra en vigilen l'entrada. De l'altra, un grup de més de cent veïns i veïnes del poble esperen que s'acabi el ple per recordar al govern municipal, un cop més, que rebutgen el macroprojecte urbanístic del pla Caufec-Porta Barcelona. També assenyalen la complicitat de diversos partits polítics representats al consistori a l'hora de fer seure sis persones contràries a l'operació davant d'un tribunal.

Mentre la gent espera de manera distesa, alguns cotxes fan sonar el clàxon per mostrar el seu suport. Es reparteix sopar, que han fet les monitores d'un esplai de la vila. Crida l'atenció la conversa de dos membres del grup de suport als encausats, que repassen la llista d'ingredients de l'àpat popular que es farà el dissabte, en el marc d'un jornada solidària. "Calculem arròs per 250 o per 300?", comenten. Encara no saben que serviran més de 400 àpats i faran curt.

Les primeres regidores abandonen la seu municipal, les concentrades es comencen a animar i criden: "Ni muts, ni a

la gàbia!" i "Collserola verda, polítics a la merda". Desfilen els càrrecs consistorials, però destaca l'absència de Pilar Díaz, alcaldessa d'Esplugues de Llobregat i militant del Partit dels Socialistes de Catalunya, que ha decidit escapolar-se per la porta del darrere.

Les activistes de la concentració expliquen que, últimament, Díaz "les intenta evitar". En una de les protestes que es van fer al davant de la casa de la vila, la batalla va rebre una esbrancada tan gran que, d'aleshores ençà, no s'ha atrevit a sortir per la porta principal. La tensió amb el grup veïnal encara es va accentuar més quan, durant la festa major, una de les figures de la colla geganter local va lluir una banderola amb el lema *Ni muts, ni a la gàbia* i Díaz va decidir no sortir al balcó fins que es retirés el gegant contestatari.

Des de l'entorn dels encausats, sempre s'ha defensat que el conflicte al voltant del projecte urbanístic és de caire social i polític. També es considera que jutjar els activistes per desordres i atemptat a l'autoritat (acusacions que neguen) suposa "una criminalització del dret a la protesta". El mateix dia que

Des de l'entorn dels encausats, sempre s'ha defensat que el conflicte al voltant del pla Caufec - Porta de Barcelona és de caire social i polític. També es considera que jutjar els activistes suposa una "criminalització del dret a la protesta"

s'imprimeix aquest exemplar de la DIRECTA, sis participants de la campanya No al pla Caufec s'asseuen al banc dels acusats, a la Ciutat de la Justícia, en relació amb els fets ocorreguts durant una manifestació multitudinària: l'octubre de 2007, més de 1.000 persones van entrar al recinte on hi havia les obres del Caufec. Cinc d'ells s'hauran de sotmetre a un segon judici, en què es jutjarà la seva participació a una concentració davant el ple de l'Ajuntament, l'any 2009.

La potencial duplicitat de condemnes suposa un risc molt alt d'entrar a la presó. Mentrestant, les entitats financeres que hi ha darrere la constructora Sacresa ja han reiniciat el projecte urbanístic, tal com va anunciar l'alcaldessa Díaz aquest mes de maig. L'aturada de les obres ha durat sis anys, en part per la pressió social, en part pel concurs de creditors al qual s'ha vist sotmesa l'empresa executora a conseqüència de la crisi del sector de la construcció.

Ni muts ni a la gàbia

Les víctimes judicials de la lluita contra el pla Caufec, al costat d'un grup de veïnes solidàries, han batejat la campanya que denuncia la desproporció de les penes exigides amb el nom Ni muts ni a la gàbia. També s'insisteix en la falsedat d'alguns dels càrrecs que se'ls imputen -com el d'atemptat a l'autoritat i desordres públics-, que els processats neguen rotundament. Cal recordar que la suma de les peticions fiscals contra les nou persones que acabaran sent jutjades pels dos processos oberts ascendeix a 27 anys i sis mesos de presó.

Ni muts ni a la gàbia arrenca a principis de 2012, arran d'una xerrada que es va fer al poble, en què els encausats van

fer pública la seva situació. Al llarg dels últims mesos, la seva activitat s'ha intensificat de manera exponencial. Una gira de xerrades informatives frenètica per tot Catalunya, assemblees obertes a la porta de l'ajuntament d'Esplugues i una campanya mediàtica de visibilització que, després de créixer a les xarxes socials, s'ha fet un lloc a part de la premsa generalista. L'última acció, que va consistir en l'encadenament de quatre activistes a dos bidons farcits de ciment davant la seu del Departament d'Interior, ha aconseguit un ressò especial.

La iniciativa refà una veterana xarxa de suports i vincles amb altres organitzacions i campanyes, tan antiga com la lluita contra el pla Caufec-Porta Barcelona. La formen plataformes en defensa del territori com la gironina No a la MAT, així com altres col·lectius ecologistes que volen preservar la serralada de Collserola. També hi col·laboren grups gestats per enfrontar-se a casos repressius, entre els quals trobem les veïnes de Vilanova involucrades en l'afar Montoro o les encausades de Can Vies. Alba Herrera, activista de Ni muts ni a la gàbia, afirma: "Nosaltres sempre hem intentat tenir contacte amb tothom, teixir xarxa i lluitar unides perquè creiem que és l'única manera de fer-ho".

Malgrat la solidaritat rebuda, no tot és fàcil per a elles. Denuncien que l'Ajuntament intenta silenciar la campanya. La portaveu ho resumeix així: "L'Ajuntament, la policia local i els Mossos d'Esquadra ens demostren diàriament el seu poder. Envien brigades de la neteja a desenganxar els cartells cada dia i sabem que agents de la policia local han entrat a botigues que tenien penjat l'anunci de la jornada solidària del 18 d'octubre per recomanar que el traguessin". ◀

24 anys en defensa de Collserola

1991

L'Ajuntament d'Esplugues de Llobregat inicia el procés d'aprovació d'un projecte urbanístic que proposa la modificació del Pla General Metropolità de 1976. Es crea la Coordinadora d'Associacions de Veïns contra el pla Caufec, conformada per la majoria de les associacions veïnals espluguines. Durant més d'una dècada, l'oposició veïnal se centrà en els recursos administratius i les negociacions amb el consistori.

1993

La Direcció General d'Urbanisme de la Generalitat assenyalava diverses irregularitats jurídiques en el pla urbanístic. L'Ajuntament, governat pel PSC, torna a reformular el projecte.

2004

Sacresa, propietat de la família Sanahuja, adquireix la titularitat del projecte i el rebateja com a Porta Barcelona. Es crea la Plataforma popular contra el pla Caufec i comença una campanya informativa, que suposa més presència al carrer.

2007

Comencen les obres. S'incrementen les accions de desobediència civil no-violenta, com els encadenaments i les despenjades amb cordes i pancartes des d'edificis singulars del municipi. El 6 d'octubre, es convoca una manifestació sota el lema 'Aturem les màquines', en la qual participen més de mil persones; la policia no deté ni identifica ningú.

2009

El 19 de març de 2009, es convoca una protesta que aplega 300 persones davant l'ajuntament. Aquest acte respon a l'entrada a la presó d'un activista, condemnat a una multa de 60 euros arran d'una de les mobilitzacions prèvies contra el pla Caufec. El tancament de l'accés a l'ajuntament per part de la policia local provoca escenes de tensió. No obstant això, tampoc no es produeixen identificacions ni detencions.

2012

Els encausats fan pública la seva situació i s'engega la campanya Ni muts, ni a la gàbia.

2014

Es fixen les dates del judici pels fets de la manifestació 'Aturem les Màquines' els dies 27, 28 i 29 d'octubre. S'intensifica la campanya per demanar la retirada de càrrecs. El 18 d'octubre, prop de 3.000 persones recorren els carrers d'Esplugues per demanar que es retirin els càrrecs i defensar el dret a la protesta.

Cinc hores amb els braços al ciment

La desobediència civil no-violenta sempre ha marcat un tret diferencial. Mitjançant accions molt vistoses, les activistes contra el pla Caufec-Porta Barcelona han denunciat el caràcter especulatiu del projecte urbanístic. Al seu dia, van arribar a plantar bidons de ciment a les portes de la Generalitat, de les oficines de Sacresa i

de la presó Model per denunciar les penes multa que se'ls imposaven. I perseveren. El 14 d'octubre, desenes d'agents de la Brigada Mòbil equipats amb serres radials, martells pneumàtics i potes de cabra van trigar cinc hores a deslligar quatre persones que s'havien encadenat davant del Departament d'Interior.

“Quan parlem de desobeir, ens referim a les seves normes i a les nostres pors”

Parlem amb l'Oriol, en Jofre i en Joan, activistes contraris al pla Caufec encausats per participar a la manifestació 'Aturem les màquines', ara fa vuit anys

Ens trobem a Esplugues de Llobregat amb tres dels sis encausats per parlar una mica de tot, amb la intenció de posar un rostre i una trajectòria a alguns dels activistes que s'enfronten a un judici de tres dies a la Ciutat de la Justícia. En les seves respostes, hi veiem el neguit que suposa la possibilitat d'entrar a presó, però també l'agraïment per la solidaritat que han rebut i, sobretot, detectem la convicció que mai no es penediran d'haver participat en la lluita contra el pla Caufec.

R. S.
@infobaix

En quin moment us incorporeu a la lluita contra el pla urbanístic conegut com a pla Caufec-Porta Barcelona?

Jofre: Hi ha un moment, cap a l'any 2004, en què els membres de l'Associació de Veïns del Barri de Finestrelles i Can Vidallet ens diuen: “Gent, l'entrada de màquines és imminent, hem de fer alguna cosa”. Nosaltres ja teníem relació amb elles: d'haver *okupat* la masia de Cal Suis, d'haver preparat les Festes Populares, de la campanya contra el tramvia i per demanar el Metro...

Oriol: Les associacions de veïns portaven una trajectòria de lluita que seguia la via de la negociació amb l'Ajuntament, però, un dia, van deixar de confiar en aquest camí. Creien que, al final, el poder municipal els colaria igualment el pla Caufec, les faria sortir a la foto i presentaria el pla com un acord entre el govern local i el moviment veïnal. Aquestes entitats necessitaven suport per treure la lluita dels jutjats i els despatxos, per sortir al carrer. Nosaltres representem un vessant de la lluita que desconfia més dels processos que, des de l'administració, es poden presentar com a “participació ciutadana”. Sempre hem cregut que el carrer no es pot deixar de banda.

Joan: Jo sóc del poble del costat, Sant Just Desvern. Un dia, com que la copisteria d'allà estava tancada, vaig venir a la d'Esplugues i vaig veure-hi una persona imprimint cartells que anunciaven una xerrada contra el pla Caufec. N'hi vaig demanar uns quants per penjar-los al meu poble i jo mateix vaig anar a la xerrada. Semblaven simpàtics i bona gent... però em van enganyar! (riuen tots els entrevistats).

La fiscalia i l'advocada dels Mossos d'Esquadra ja han exposat la seva versió dels fets de la manifestació de l'any 2007 mitjançant els càrrecs que us imputen i pels quals sereu jutjats a finals d'octubre. Com van viure la protesta Aturem les màquines?

Jofre: Aquell dia, vam tenir una manifestació d'aquelles que penses: “Hòstia, quina mobilització més *catxonda*”. Va ser tot

divertidíssim, moltes anàvem disfressades de pallaso. Hi havia qui penjava pancartes, qui feia malabars... Però allò va anar acompanyat d'un desplegament dels Mossos d'Esquadra, que van dur a terme tres intervencions que ens van deixar descollocats. Vam sortir contents, vam fer actes simbòlics, vam entrar a les obres i vam desmuntar les tanques. Això no ho vam fer nosaltres, ho van fer 1.500 persones vestides de pallaso.

Joan: Era la primera manifestació en què la comissaria d'Esplugues assumia plenament el control des de l'arribada dels Mossos a la vila. La nostra participació no va ser diferent de la de la resta de les persones que hi havia allà.

Oriol: Jo la vaig veure com moltes altres manifestacions, que són tranquil·les fins que són interrompudes pels Mossos d'Esquadra, amb la seva presència i la seva actitud. Els policies estaven molt preocupats perquè no talléssim el tramvia ni l'autopista i això els va posar en tensió fins al punt de fer una càrrega davant la canalla, els agrupaments escoltes...

Joan: Voldria afegir que, aquell dia, es va fer palès que a aquests cossos de policia se'ls anomena antiavalots, però, generalment,

“La desobediència ha estat bàsica perquè ens ha mostrat que podem guanyar desobeint”

“Si entrem al ‘talego’, hi entrarem tranquils perquè sabem que hem remogut molt més del que voldrien”

Els tres entrevistats, després de la manifestació de Ni Muts ni a la gàbia celebrada el 18 d'octubre / ANNA CELMA

són ells qui generen els avalots. Si aquell dia només haguéssim tingut el típic cotxe de la policia local que et segueix al darrere, com en moltes altres manifestacions, no hauria passat res de res.

Com valoreu la feina que heu fet fins ara amb la campanya Ni muts, ni a la gàbia, sobretot des del moment en què us han posat data pel judici?

Joan: Personalment, al principi, no era gaire conscient de la necessitat d'aquest suport. Pensava que havíem d'enfrontar-nos al procés judicial i prou. Ara, després de rebre tot el suport que hem rebut, tinc clar que, passi el que passi, no estem sols: tenim gent al darrere i al costat. Crec que això ens ajuda molt.

Jofre: És difícil valorar-ho tot plegat, però mai no hem estat sols. No estàvem sols contra el Caufec i això tampoc no ho hem viscut sols. El pla es va aturar per primer cop no sols gràcies al poble d'Esplugues, sinó també a la participació dels moviments socials de Barcelona. Quan fèiem les manifestacions, molta gent venia de fora; quan fèiem les accions, també. Ara, tinc la mateixa sensació. Que sí, que som nosaltres, que hi ha la gent d'Esplugues, però també n'hi ha molta altra d'arreu. Hem fet xerrades aquí i allà, fa dies que ens arriben suports de llocs molt diversos. Llavors, veus que una cosa tan bèstia, tan *heavy*, desperta la tendresa de la gent. Si entrem al *talago*, hi entrarem tranquils perquè sabem que hem remogut molt més del que ells -l'Ajuntament d'Esplugues, els Mossos d'Esquadra i l'empresa constructora- voldrien. I més del que nosaltres mai hauríem pogut imaginar.

Vosaltres sempre heu defensat la desobediència com a tàctica per lluitar i confrontar allò que considereu injust. Quin paper creieu que ha tingut en la lluita contra el projecte urbanístic i en la campanya actual per demanar la retirada dels càrrecs?

Oriol: Queda clar que la desobediència, tal com l'hem concebuda en la lluita contra el Caufec, sempre ha estat a cara descoberta, amb alegria i amb il·lusió. Això ens ha identificat a nosaltres com a persones mobilitzades, literalment. Fruit de diverses identificacions, els Mossos disposaven de les nostres dades; per

tant, ho han tingut fàcil per escollir-nos com a caps de turc. Quan els ha convingut, ens han utilitzat per pagar els plats trencats.

Jofre: Per a nosaltres, la desobediència ha estat bàsica, en el sentit que ens ha mostrat que podem guanyar desobeint. Quan parlem de desobeir, ens referim a les seves normes i a les nostres pors. Nosaltres vam decidir desobeir la por de ser criticats, la por d'encadenar-te a un bidó ple de formigó i que se t'emportin els Mossos d'Esquadra, la por que no ens deixin manifestar-nos... i això ho vam fer amb molt bon humor. Rèiem un munt amb les accions. Ens uníem moltes persones amb ganes de desobeir. Per fer-ho, fins i tot desobeïen els seus dogmes ideològics. Fèiem pinya amb anarquistes, amb independentistes i amb qualsevol, però sempre deixàvem clar que anàvem contra el pla Caufec i que no volíem dogmes ni prejudicis. Vam generar moltes complicitats i això ens va crear, a la vegada, molts problemes. Tot i així, hem de tenir clar que la desobediència va guanyar. Vam derrotar un projecte urbanístic fent accions com ara penjar-nos durant tres dies a les torres Símbol.

Com valoreu el fet que l'Ajuntament vulgui reiniciar les obres?

Oriol: És trist que, després de tot el que ha passat, facin això. Queda clar que hi havia uns compromisos adquirits i uns favors a retornar i que, d'acord amb la seva lògica, el consistori no té cap altra sortida. Nosaltres, quan estàvem implicats, creïem que la nostra era una lluita col·lectiva, que l'havia d'encapçalar el poble. Personalment, crec que és possible aturar el pla, però, ara, els meus esforços van destinats a l'afer antirepressiu. Per fer autocrítica, hem de dir que el sistema aconsegueix el seu objectiu quan la repressió ens atura.

Quin escenari veieu a partir del dia després del judici?

Jofre: Doncs, vacances (riuen tots els entrevistats). Fa dos anys i mig que impulem una campanya molt dura en què els imputats som protagonistes, tot i que hi ha moltes persones del grup de suport que hi dediquen moltes hores. Quan acabem aquest primer judici, descansarem una mica, però després vindrà el segon: haurem de reactivar una altra vegada el grup i continuar fent feina.

Oriol: El procés judicial és llarg, tot dependrà de la sentència que surti, dels recursos que s'interposin... Encara queden moltes batalles per guanyar. ◀

“Després de rebre tot el suport que hem rebut, sóc conscient que, passi el que passi, no estem sols: tenim gent al darrere i al costat”

“Fèiem pinya amb anarquistes, amb independentistes i amb qualsevol, però sempre deixàvem clar que no volíem dogmes ni prejudicis”

La manifestació del 6 d'octubre de 2007, origen d'una de les causes judicials contra els activistes / ALBERT GARCIA

Ricard Martínez i Muntada:

“La transició va frustrar moltes expectatives de transformació social profunda”

De les moltes llacunes que té l'estudi sobre la nostra història recent, segurament una de les més clamoroses és l'oblit -o, pitjor encara, l'estigmatització- que han patit els projectes militants d'esquerra radical sorgits a partir dels anys seixanta. Un grup d'antics membres d'una de les organitzacions que va formar part d'aquest espai polític, la Lliga Comunista Revolucionària (LCR), s'ha proposat cobrir parcialment aquest buit. El resultat és el volum col·lectiu 'Historia de la Liga Comunista Revolucionaria (1970-1991)', complementat pel web <http://historialcr.info>, que reuneix més de 500 documents digitalitzats de l'organització. Ens asseiem a conversar amb un dels autors del llibre, Ricard Martínez i Muntada, antic militant de l'organització, membre del moviment estudiantil dels anys vuitanta i que, com a historiador, ha escrit sobre el moviment veïnal. En l'actualitat, precisament, prepara una tesi doctoral sobre l'LCR.

Pau Casanellas
@twitter

Fins fa poc, no s'havia publicat gaire historiografia sobre l'esquerra revolucionària dels anys 60 i 70. A més, la que s'editava provenia de perspectives força discutibles...

El que ha dominat fins ara és la ignorància. La majoria de relats sobre l'època simplement ignoren que existissin aquestes organitzacions, la qual cosa no deixa de ser una certa injustícia històrica: en el moment que van tenir més força, van aplegar desenes de milers de militants, si bé es tractava d'una constel·lació molt complexa i fragmentada. Algun historiador ha indicat que aquestes organitzacions sumades eren, als anys setanta, la segona força de l'antifranquisme, després del Partit Comunista d'Espanya (i del PSUC a Catalunya).

D'altra banda, la majoria de les obres directament dedicades a aquest espai polític que s'han publicat des dels anys 90 estan marcades per la incomprensió: no entenen gaire l'objecte d'estudi i projecten tòpics i prejudicis. Moltes vegades, analitzen l'esquerra revolucionària des del camp del que s'entén com a possible en el moment en què s'escriu. Per exemple, en un moment en què l'ofensiva neoliberal estava en ple desenvolupament, qualsevol expectativa de transformació social profunda apareixia quasi com una patologia. Per comprendre totes aquestes organitzacions, cal emmarcar-les en un moment en què hi havia unes expectatives de transformació social molt generalitzades. Per tant, la seva opció era plenament racional.

Igualment, sovint es diu que es tractava d'associacions dogmàtiques i sectàries, una valoració que es basa en alguns

defectes realment existents, però que els sobredimensiona fins al punt de convertir-los en l'explicació fonamental d'aquestes organitzacions. Se les descriu com uns cossos estranys a l'antifranquisme que intentaven entrar-hi per assolir finalitats pròpies. En realitat, però, eren un producte de la lluita contra la dictadura. O, si es vol, n'eren cristallitzacions parcials.

De vegades, també s'ha dit que eren grups sense una implantació real entre la classe obrera. Què hi ha de cert?

Aquest és un altre dels tòpics més estesos: el que diu que eren organitzacions exclusivament o quasi exclusivament estudiantils. O de fills de papà que, malgrat que s'omplien la boca parlant de la classe obrera, en realitat no hi tenien res a veure. És fàcil comprovar que això no va ser així. És cert que algunes estructures van tenir uns orígens marcadament estudiantils, però d'altres, com l'Organització Revolucionària de Trabajadores (ORT) i l'Organización de Izquierda Comunista de España (OICE), van tenir un origen gairebé exclusivament obrer. Al llarg dels anys setanta, a més, moltes van prioritzar el treball en aquest entorn, i hi van anar adquirint una implantació considerable.

Fins a quin punt s'ha trencat amb aquestes visions, els últims anys?

Els últims temps, hi està havent iniciatives diferents, acadèmiques o no. El nostre llibre n'és un exemple, però, ja abans, s'havien editat dos volums amb una perspectiva semblant

sobre el Partit del Treball d'Espanya (PTE), que va ser l'organització d'esquerra revolucionària més important. També hi ha un seguit d'investigadors joves que estan treballant la història d'alguns d'aquests grups. A poc a poc, es va obrir una mica el camp.

Vosaltres reivindiqueu una història militant, però, alhora, no exempta d'autocrítica.

Per bé que tots els autors de l'assaig som antics militants de l'organització, no hem volgut fer un llibre de records, ni hagiogràfic o complaent. Volem que tingués unes certes dosis d'autocrítica, que fos útil per al coneixement tant de l'LCR com del conjunt de l'esquerra revolucionària. De fet, està pensat com un primer pas en la construcció d'aquesta història.

Dins l'espai polític de l'esquerra revolucionària, quin rol creus que va jugar l'LCR? Quines van ser les seves aportacions principals?

Cal dir que va ser una organització numèricament modesta, segurament la quarta en nombre de militants en el moment més àlgid. La més nombrosa va ser el PTE, seguida de l'ORT, totes dues maoistes. Després, situàvem el Moviment Comunista (MC), també d'origen maoista, però que després va evolucionar.

Pel que fa als trets específics de l'LCR, segurament el més destacat va ser la preocupació per la democràcia interna, tot i que caldria veure fins a quin punt es va posar en pràctica. El referent ideològic de l'organització era el trotskisme, entès en un sentit *laïc* (ens estimàvem més dir-nos marxistes revolucionaris). Teníem com a referent els comunistes que s'havien enfrontat a l'estalinisme i una de les nostres principals preocupacions era la dimensió democràtica del comunisme, tant en el projecte de societat pel qual es lluitava com en el funcionament

intern de l'organització. Totes les posicions discrepants que es donaven dins l'organització, fins i tot a la direcció, podien ser conegudes pel conjunt de la militància i els militants que tenien posicions minoritàries tenien dret a constituir-se en tendència.

Una altra de les peculiaritats de la Lliga va ser la insistència en la independència de classe: la idea que les organitzacions revolucionàries podien participar en fronts amplis sempre que no fos en coalició amb forces burgeses, perquè això podia provocar la subordinació a aquestes forces. Aquesta insistència va portar a no participar en els organismes unitaris de l'oposició que es van constituir els últims anys del franquisme, tant a l'Estat espanyol com a Catalunya. Posteriorment, però, es va fer una autocrítica sobre la no participació a l'Assemblea de Catalunya, perquè es va acabar veient que no sols va ser una plataforma superestructural, sinó que va tenir una base real i capacitat mobilitzadora.

Vist des d'ara, pot semblar que una de les potes coixes del conjunt de l'esquerra revolucionària d'aquells anys va ser la poca penetració de la perspectiva de gènere, de les teories i les pràctiques feministes. De totes maneres, especialment a partir de 1976, aquesta lluita va viure un moment d'auge. Fins a quin punt en va ser participis?

Dins el context de l'època, la Lliga va ser relativament avançada en aquest terreny, juntament amb d'altres organitzacions, en part gràcies als vincles internacionals que manteníem a través de la IV Internacional. La data de 1976 és important perquè és el moment d'eclosió del feminisme, que comença a generar pressió -en el bon sentit- a totes les organitzacions d'esquerra. Tot i així, és veritat que va ser un procés llarg. En el nostre cas, les dones de l'LCR van començar a desenvolupar aquest treball de cara enfora i també de cara endins, lluitant per *feminitzar* el partit (tot i que aquest concepte potser no es va utilit-

“

L'esquerra revolucionària va ser la segona força de l'antifranquisme, per darrere del Partit Comunista”

“L'assumpció de la perspectiva feminista va ser un dels aspectes que més ens va transformar personalment

”

FOTOGRAFIES:
VICTOR SERRI

zar fins entrats els anys vuitanta). El camí no va estar exempt de conflicte amb alguns homes del partit, que entenien que la revolució socialista ja ho solucionaria tot: es reconeixia que hi havia una opressió de les dones, perquè ho deien els clàssics del marxisme, però es considerava que era una cosa davant la qual no calia fer res perquè la revolució socialista la solucionaria.

Organitzativament, vam acabar creant una estructura autònoma de dones dins el partit, com ja havia fet l'MC. Això trenca amb el centralisme democràtic, ja que, en una estructura clàssica de partit comunista, és el Comitè Central qui, entre congrés i congrés, té l'última paraula sobre totes les qüestions. En canvi, en les qüestions de feminisme, es va decidir que fos l'estructura de dones la que tingués l'última paraula.

En el terreny més personal, recordo que l'assumpció de la perspectiva feminista va ser un dels aspectes que més ens va transformar personalment. Vaig sentir algunes contradiccions, perquè tots en tenim i en tindrem sempre, però sí que va ser un vessant especialment enriquidor de l'experiència militant.

Amb la institucionalització de la democràcia parlamentària, es va entrar en una etapa de desmoralització general i de frustració de les expectatives de canvi radical. Com va afectar, això?

Sobretot a partir de 1977, data de les primeres eleccions, tota l'esquerra revolucionària va entrar en crisi. No hi ha cap dubte que la transició va significar un canvi de règim, però, alhora, va enterrar moltes expectatives. Es va provocar una forta desmoralització en tots els sectors més actius de l'antifranquisme. La frustració de les expectatives de ruptura radical amb el franquisme implicava un trencament amb l'aparell de l'Estat i aquest no es va produir. Juntament amb això, la frustració de les perspectives d'una transformació social profunda o d'una revolució socialista va provocar el que es va etiquetar com a desencís (el *desencanto*), tot i que, com a concepte, no es va anomenar així fins una mica més endavant, cap al 1979. Això va afectar gran part de la militància d'esquerres, també molta gent que s'havia mogut a l'òrbita del PCE i el PSUC. Pel que fa específicament a l'esquerra revolucionària, la major part de partits -amb l'excepció de la Lliga i del Moviment Comunista, a part d'algunes altres formacions encara més petites- van desaparèixer entre finals dels setanta i començaments dels vuitanta. En el cas de l'LCR, va passar de 2.500 militants (que és el màxim

que va tenir, els anys 1976-1977) a uns 600 militants (cap als anys 1983-1984). Això sí, va mantenir uns nivells molt alts d'activitat i d'intervenció social.

Després es va entrar en una fase de prioritització de les mobilitzacions per sobre de l'acció institucional...

L'inici de les mobilitzacions contra l'OTAN va ser una mena de baló d'oxigen per a l'esquerra que continuava militant. En certa mesura, va aconseguir recuperar-se, en part gràcies a la incorporació d'una nova generació que va permetre mantenir una continuïtat al llarg dels anys vuitanta. M'estic referint, sobretot, a la Lliga i l'MC. Totes dues organitzacions van creure que la lluita contra l'OTAN era molt important per si mateixa i que, a més, era un espai on es podia desenvolupar una acció política pròpia i créixer com a organització. Durant aquests anys, es va adquirir consciència de la importància dels moviments socials, fruit de la percepció de les pròpies forces i de les possibilitats reals d'influència. Es va entendre que el més convenient era centrar-se en aquests moviments com a espais de resistència enfront del nou règim que s'havia instaurat. A part de les protestes contra l'OTAN, es van dedicar molts esforços als moviments obrer i estudiantil -com ja es feia anteriorment-, a la construcció del moviment feminista, a l'antimilitarisme, al moviment gai-lèsbic...

Acabeu el llibre amb un epíleg que intenta resseguir les continuïtats de l'LCR després de la seva desaparició com a organització. Reprement aquest fil, com valoreu les iniciatives polítiques que hi ha actualment dins l'espai de l'esquerra anticapitalista?

El que valoro més positivament és que s'estan movent moltes coses i s'està expressant malestar en uns termes en què no s'havia fet fins ara. És a dir, que s'estan articulant iniciatives que parteixen de discursos crítics amb el règim sorgit de la transició i amb el capitalisme com a sistema. Tot això no havia tingut un ressò tan ampli des de finals dels anys setanta. Hi ha projectes amb els quals personalment em sento més còmode i d'altres que em resulten més estranys. Caldrà veure com acaben de quallar, perquè no deixen de tenir contradiccions internes que són inevitables. Però el factor més positiu, en comparació amb el que hem tingut els últims vint anys, és que hi hagi aquesta expressió massiva d'una protesta de tipus polític i radical. ◀

“

Els discursos crítics amb el capitalisme no havien tingut un ressò tan ampli com el que estan tenint actualment des de finals dels anys setanta

”

Historia de la Liga Comunista Revolucionaria (1970-1991)

Autors: Martí Causa, Ricard Martínez i Muntada (ed.)

Editorial: La Oveja Roja, 2014

L'esquerra revolucionària es va manifestar contra els pactes de la Moncloa

Breu guia de lectura introductòria al món de l'esquerra radical dels anys seixanta i setanta

Els primers llibres d'història centrats en el món de l'esquerra revolucionària dels anys seixanta i setanta van aparèixer a mitjan de la dècada dels noranta. Eren el volum col·lectiu coordinat per José Manuel Roca 'El proyecto radical. Auge y declive de la izquierda revolucionaria en España (1964-1992)' (Catarata, 1994) i l'obra de Consuelo Laiz 'La lucha final. Los partidos de la izquierda radical durante la transición española' (Catarata, 1995). Tot i que el primer parteix d'un coneixement més profund, tots dos mostren una certa incomprensió del fenomen. Fruit d'això, especialment l'assaig de Laiz, en fan un tractament a estones esbiaixat.

Una mica posterior i, alhora, també més rigorós, és el treball de Julio Antonio García Alcalá 'Historia del Felipe (FLP, FOC y ESBA). De Julio Cerón a la Liga Comunista Revolucionaria' (Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2001). Està centrat específicament en el Frente de Liberación Popular, una de les organitzacions de les quals van sorgir algunes de les militants de l'esquerra revolucionària.

Sobre el Partit del Treball, s'han publicat dos títols els últims anys. El primer és l'obra col·lectiva 'PTE, la lucha por la ruptura democrática

en la Transición' (Asociación por la Memoria Histórica del Partido del Trabajo de España y de la Joven Guardia Roja, 2010), que aporta una mirada militant. El segon, a cavall entre el relat d'exmilitants i el treball historiogràfic, 'Pan, trabajo y libertad. Historia del Partido del Trabajo de España' (El Viejo Topo, 2011), està coordinat per José Luis Martín Ramos. A més, el lloc web de l'Asociación por la Memoria Histórica del Partido del Trabajo de España y de la Joven Guardia Roja (<http://www.pt-e-jgre.com/>) conté diversos documents i recursos d'interès.

Com a mirades de conjunt, poden ser útils l'article de Ricard Martínez i Muntada "La izquierda revolucionaria de ámbito estatal, de los sesenta a los ochenta: una brevisima historia", al número 126 de la revista 'Viento Sur' (<http://www.vientosur.info/spip.php?article7899>), així com el treball —en vies de publicació— de Joel Sans 'L'últim esclat. Esquerra revolucionària, moviment obrer i canvi polític a Catalunya (1975-1979)'.

També com a visió global, però amb una perspectiva crítica feta contemporàniament, es pot fer menció de 'Crítica de la izquierda autoritaria en Cataluña. 1967-1974' (Ruedo Ibérico,

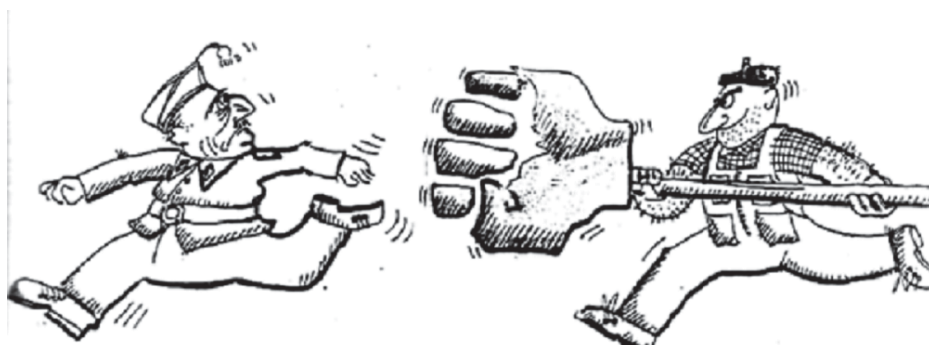

co, 1975), publicat amb pseudònim per Santiago López Petit i José Antonio Díaz. Precisament Díaz, un dels militants destacats de l'òrbita de l'autonomia obrera d'aquells mateixos anys (Círculos de Formación de Cuadros i Grupos Obreros Autónomos), és autor de dues obres basades en vivències personals que, alhora, són també un retrat polític del moment: 'Entre el fraude y la esperanza. Las Comisiones Obreras de Barcelona' (Ruedo Ibérico, 1972) i 'Luchas internas en Comisiones Obreras (Barcelona, 1964-1970)' (Bruguera, 1977).

D'aquella mateixa època, trobem un volum firmat pel Colectivo de Estudios por la Autonomía Obrera: 'Luchas autónomas en la transición democrática' (Zero, 1977).

També com a recull de textos militants, però publicats posteriorment, cal citar els volums col·lectius 'Asalto a la fábrica. Luchas autónomas y reestructuración capitalista. 1960-1990' (Alikornio, 2002) i 'Por la memoria anticapitalista. Reflexiones sobre la autonomía' (Klinamen, 2009). Des d'una perspectiva historiogràfica, és d'utilitat el capítol "Arqueología de la autonomía obrera en Barcelona 1964-1973", part del volum coordinat per la Fundació Espai en Blanc 'Luchas autónomas en los años setenta. Del antagonismo obrero al malestar social' (Traficantes de Sueños, 2008). Com a recurs digital, és obligada la consulta a l'Archivo Digital de la Autonomía Obrera (<http://www.autonomiaobrera.net/>).

Per últim, pel que fa al món estrictament anarquista, es pot fer referència al llibre de Gonzalo Wilhelmi 'El movimiento libertario en la transición. Madrid, 1975-1982' (Fundación Salvador Seguí, 2012). I aquest mateix autor és un dels impulsors del web <http://transicionruptura.info>.

Vinyeta publicada l'abril de 1973 a la revista 'Combate', òrgan d'expressió de la Lliga Comunista Revolucionària

L'economia feminista planta la paradeta

Neix la Fira d'Economia Feminista: la seva primera edició se celebrarà a Can Batlló (Barcelona) els dies 14 i 15 de novembre

Elba Mansilla

El certamen serà un punt de reunió dels grups que impulsen la incidència feminista en espais vinculats a l'economia social i solidària, mitjançant xerrades, debats i presentacions

Des dels anys 70, les aportacions i les anàlisis de l'ecofeminisme han anat orientades a visibilitzar el paper central de les dones i la naturalesa en el sosteniment de l'economia productiva

“Pensar i debatre l'economia en un sentit ampli, com el conjunt de relacions que establim entre nosaltres i amb el medi per assolir unes vides dignes”. Aquest és un dels objectius principals de la primera edició de la Fira d'Economia Feminista que acollirà el recinte de Can Batlló els propers dies 14 i 15 de novembre. Una prova d'aquesta voluntat de construir discurs de manera col·lectiva és el fet que la fira la inauguri Amaia Pérez Orozco, autora del llibre *Subversió feminista de la economia*. O la centralitat que tindran durant tot l'esdeveniment els cercles de debat, els espais formatius i els punts de trobada entre grups que impulsen la incidència feminista en espais vinculats a l'economia social i solidària.

La fira serà, doncs, un punt de reunió amb xerrades, tallers, paradetes i presentacions d'experiències de l'economia cooperativa, col·laborativa, feminista i de proximitat. S'articularà en quatre espais diferents: el *mercadillo*, l'espai Taller, els cercles de debat i l'espai Experiències. Una quinzena de col·lectius participaran i dinamitzaran els diferents espais, on s'abordaran temes i àmbits diversos com ara l'habitatge i l'urbanisme (col·lectiu Punt 6), el treball domèstic (Sindicat de treballadores de la llar Sindillar), la comaternitat i la criaça o la cooperació internacional (Aliança per una Cooperació Feminista Global).

La 'tenderola'

Les paradetes de col·lectius, entitats i projectes ocuparan un dels espais centrals de la fira: el carrer Onze de Juny de Can Batlló. El *mercadillo* no sols vol visibilitzar experiències de l'economia col·laborativa, informal i cooperativa en àmbits com la salut sexual i

reproductiva (inseminació, avortament i hormonació), les cultures feministes (editorials, grups de música feminista, fons documentals) o les finances populars i solidàries (*tontines*, cooperatives de crèdit, comunitats autofinançades de dones). També pretén “crear un mercat feminista i promoure iniciatives econòmiques de producció i distribució des dels feminismes” i, alhora, “promoure pràctiques de consum solidari, social i alternatiu en els feminismes”.

El termini per inscriure's a la *tenderola* finalitza el proper 5 de novembre. El preu és de quinze euros per parada, que aniran destinats a pagar les despeses derivades de l'organització i la producció de la fira. Ja han confirmat la seva participació l'Espai Contrabandos i Verónica Cartonera (edició independent), l'Associació Cúrcuma (creació i acció amb perspectiva de gènere), lacta (cooperativa de juristes), el col·lectiu Territoris Oblidats / La piceresa (treball extra-domèstic), diverses artesanes que treballen la roba i el pa ecològic i la productora feminista d'audiovisuals Coopetècniques.

Contra el miratge de l'autosuficiència

Des dels anys 70, les aportacions i les anàlisis de l'ecofeminisme han anat orientades a visibilitzar el paper central de les dones i la naturalesa en el sosteniment de l'economia productiva i de la vida i a reivindicar que es posi la cura de les persones i del planeta al centre de les prioritats econòmiques, polítiques i socials.

La feminista i marxista Silvia Federici afirma que una de les contribucions més valuoses de l'economia feminista ha estat el reconeixement del treball domèstic com a treball en si mateix: “Dir que volem un salari per al treball domèstic que duem a terme és exposar el fet que, en si mateix, el treball domèstic són

Què és el dret? (Què és el dret?)
10000
Pg. de l'horari 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100
L'horari
www.majordomocatalunya.com
Ha tingut un accident?
Ha sofert una lesió personal?
Enganyat pel seu treballador?
o un altre cas?
PRIMERA CONSULTA GRATUÏTA.
SERVEIS JURÍDICS VENTURINI S.L.
Drap. Armer, Claua Batlló i Mollada Borrada. Adreça

▶ ANUNCIA'T A LA DIRECTA

La publicitat també pot ser conseqüent, anuncia't a la Directa a partir de 30€ al mes

publicitat@directa.cat

CENTENARI QUICO SABATÉ

Quico Sabaté
Taller que mai
es va tancar

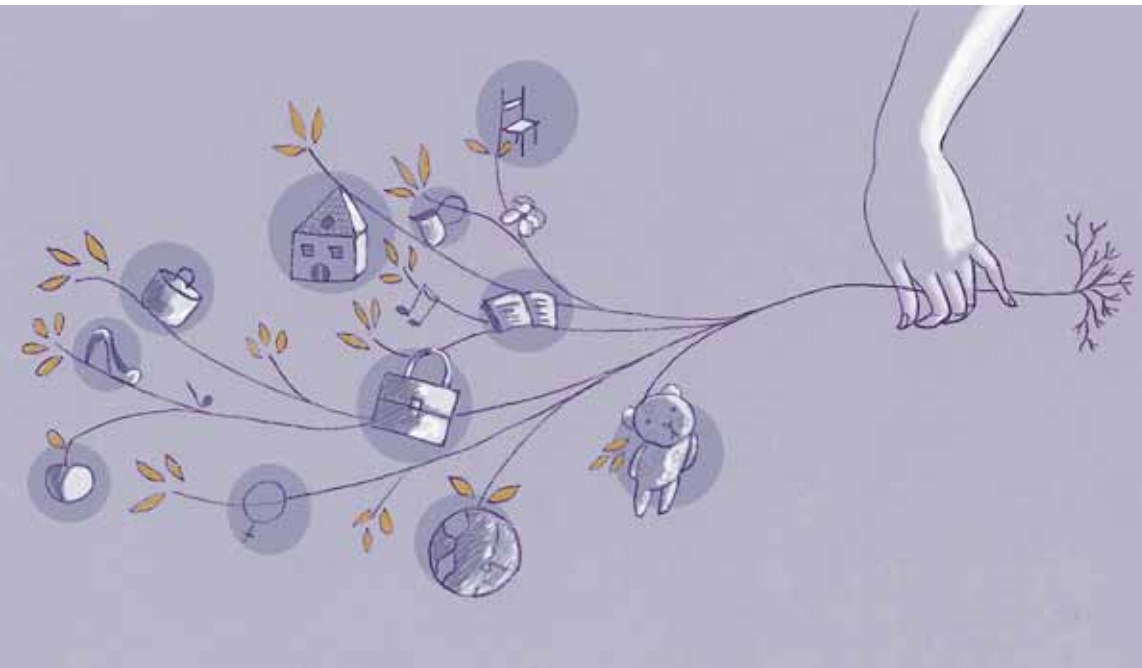
Agenda
comemorativa 2015
Format: 11 x 17 cm
250 pàgines
Preu: 10 €

revistapolemica.wordpress.com

QUESONI

Sonorització
Il·luminació
Audiovisuals

quesoni.cat
info@quesoni.cat
tel. 931 88 55 25

diners per al capital, que el capital ha obtingut i obté diners del que cuinem, somriem i follem. (...) Volem dir treball al treball perquè, així, eventualment, puguem redescobrir el que és estimar i crear la nostra pròpia sexualitat, aquella que mai hem conegut. I, des d'aquest punt de vista laboral, podem reclamar no només un salari, sinó molt salaris, ja que se'ns ha forçat a treballar de moltes maneres", diu Federici a la seva obra *Revolución en punto cero: trabajo doméstico, reproducción y luchas feministas*.

Però, si hi ha un fet que diferencia l'economia feminista d'altres lectures crítiques, com l'economia ecològica o la solidària, és potser la introducció del concepte de la relació d'interdependència: ha desmuntat el miratge de l'autosuficiència material i emocional en el capitalisme afirmant el fet que tots i totes som dependents en algun moment de la nostra existència. Amaia Pérez Orozco afirma que "l'autosuficiència és un somni boig que mostra la seva tremenda fragilitat i la seva impossibilitat de materialitzar-se llevat que sigui en circumstàncies vitals molt puntuals (ser jove, tenir plena salut, no tenir responsabilitats de cures o poder delegar) i sempre que el context mercantil sigui favorable; quan algun d'aquests elements fa fallida, veiem que ens necessitem uns a altres. La interdependència no cal construir-la: és en ella mateixa". D'aquesta manera, posar la vida al centre, la màxima del enfocament feminista de l'economia, no significa altra cosa que afirmar el cicle de relació d'interdependència de les persones, entre nosaltres i amb la natura.

Altres veus, com la de Carolina del Olmo, afegixen que, més enllà de la materialitat de l'economia, el mateix concepte de llibertat està íntimament vinculat al de mercat. "La cultura hedonista dels solters no només defensa la llibertat i la mobilitat del comprador i exalta les virtuts de la independència i la realització personal, sinó que, a més, vincula aquest desenvolupament individual amb l'oci i el consum, d'una banda, i amb la carrera professional o el treball remunerat, de l'altra", planteja l'autora al llibre *¿Dónde está mi tribu? Maternidad y crianza en una sociedad individualista*. La reacció liberal a la fallida del sistema econòmic, en què s'ha decidit salvar els mercats financers desposseint les classes populars de drets socials, ha evidenciat les tensions i el conflicte entre els interessos del capital i la vida mateixa. ◀

Segons Amaia Pérez Orozco, "l'autosuficiència és un somni boig que mostra la seva tremenda fragilitat i la seva impossibilitat de materialitzar-se llevat que sigui en circumstàncies vitals molt puntuals"

/ LOURDES LAO

Referències bibliogràfiques

- Carolina del Olmo, '¿Dónde está mi tribu? Maternidad y crianza en una sociedad individualista' (Clave Intelectual, 2013)
- Silvia Federici, 'Revolución en punto cero: trabajo doméstico, reproducción y luchas feministas' (Traficantes de sueños, 2013)
- Amaia Pérez Orozco, 'Subversión feminista de la economía: aportaciones para un debate sobre el conflicto capital-vida' (Traficantes de sueños, 2014)

Un tast del programa

El dissabte 15 de novembre, d'11 del matí a 8 del vespre, la Fira d'Economia Feminista omplirà l'auditori, el bar i el primer pis de Can Batlló de tallers formatius, xerrades, debats i presentacions d'experiències. Seran un total de setze activitats, totes elles moderades i introduïdes pels col·lectius i les persones que conformen el grup promotor de la trobada.

A l'espai autoformatiu, destaca el taller *Construim resistències feministes front al TTIP*, una activitat pensada per construir consensos i posicionaments feministes davant del Tractat Transatlàntic de Comerç i Inversions que s'està negociant entre la Unió Europea i els Estats Units. La intenció és generar continguts per la campanya #NoalTTIP. Aquest taller el dinamitzarà l'Aliança per una Cooperació Feminista Global i comptarà amb la participació de Ca la Dona, la Marxa Mundial, el grup Dones i Treballs, Entrepobles, Cooperació i Ecologistes en Acció.

D'entre els debats, ressalten el punt de trobada i el debat sobre estratègies d'incidència feminista a l'economia social i solidària, que es planteja l'objectiu de posar en comú el treball de la comissió de gènere de la Xarxa d'Economia Solidària (XES) i el grup de treball de la cooperativa de serveis financers ètics i solidaris Coop 57. Hi participarà la mateixa organització de la fira.

A l'apartat d'experiències, es pot assenyalar la taula dedicada al treball reproductiu i les experiències de col·lectius en lluita, on es donarà visibilitat a les experiències d'autogestió i lluita social en l'àmbit del treball reproductiu a partir de les experiències reivindicatives de la *vaga de totes*. També es dimensionarà l'autoorganització, la reivindicació de drets laborals i el suport mutu del sindicat de treballadores de la llar Sindillar i l'experiència en la creació d'una cooperativa de Dones solidàries pa'lante.

La lluita d'en Jordi Martínez de Foix i Llorenç

/ LLUIS RÀFOLS

Saül Gil Farrero

Membre de l'Assemblea d'Endavant-OSAN Sant Andreu del Palomar

Nascut el 23 d'abril de 1957 i mort ara fa 36 anys (el 14 d'octubre de 1978), en Jordi va es va decantar de ben jove cap a l'antifeixisme, l'anticapitalisme, el cooperativisme i l'independentisme. Es va formar amb les companyes antifranquistes i amb les lectures, els debats i les discussions dins del PCE(i), amb una militància política que va transcórrer a Sant Andreu de Palomar i a Barcelona. Fou, a més, cofundador i treballador del Taller Escola Barceloneta, una cooperativa ocupacional que fomenta la formació i la integració sociolaboral de les persones amb disminució psíquica, realitat que ell coneixia prou bé.

Tenia una forta consciència de classe i apostava fermament per la lluita de base enfront de les intel·lectualitats. Cada cop va anar radicalitzant més el seu discurs i els seus mitjans de lluita, amb constants enfrontaments amb la policia. El 2 de desembre de 1977, en una manifestació contra els Pactes de la Moncloa i la Constitució, va resultar ferit de bala per la policia secreta.

Amb els Pactes de la Moncloa, signats per la UCD, AP, el PCE, el PSOE, CiU, el PNB, la patronal i part del sindicat CCOO, es va intentar combatre una greu crisi econòmica de l'única manera que sap fer-ho el capitalisme: fent que la crisi la pagui la classe treballadora perquè els grans capitals continuïn existint i les classes populars no deixin de ser-ho. Les receptes eren la reducció de la despesa pública, la moderació salarial, el naixement de l'acomiadament lliure i la liberalització dels mercats. En fi, la política de sempre: socialitzar les pèrdues i privatitzar els beneficis. Sí que és cert que es donaren noves llibertats polítiques com les d'expressió, de reunió o de premsa i que se'n modificaren altres com la censura prèvia, però els qui van fer aquestes lleis eren franquistes o exfranquistes. Els jutges que vigilaven el compliment d'aquesta legislació i les forces policials que detenien les persones que la infringien també eren hereves de la dictadura. I els grans capitals, que havien donat suport al

feixisme, ara apostaven per una mal anomenada transició que prometia canviar-ho tot perquè res no canviés. Eren les aliances que van fer que la Constitució espanyola nasqués encotillada, emmarcada dins els pactes econòmics i socials favorables a les classes poderoses.

Aquesta és l'època que li va tocar viure a en Jordi. I, precisament, aquesta va ser la seva etapa de més militància política, en forma de manifestacions contínues, encartellades o repartiment de fulls volants. També li va tocar viure la repressió i no sols en carn pròpia, perquè també va veure morir un camarada molt proper de setze anys: Gustau Muñoz, assassinat l'Onze de Setembre de 1978. La mort d'en Jordi es va produir en un pis franc del carrer Lucena de Nou Barris, mentre preparava artefactes pirotècnics destinats a avisar els companys quan s'iniciessin les càrregues policials durant la manifestació antifeixista de l'endemà, organitzada en record del president Companys.

Com diuen avui els cànctics de les manifestacions anticapitalistes, "Trenta anys després i aquí no ha canviat res". Encara s'està duent a terme, des de l'esquerra anticapitalista catalana, la mateixa lluita de 36 anys enrere. Lluita contra la reducció del dèficit públic, les privatitzacions, la reducció del nombre de treballadores públiques, les rebaixes salarials, l'augment de l'acomiadament lliure (o gairebé), els pactes entre partits, patronal i sindicats per cercar la pau social. Lluita contra els jutges escollits pels polítics, la repressió, els tribunals d'excepció franquistes com l'Audiència Nacional. Lluita contra el feixisme i el racisme institucional, en un context en què una classe treballadora paga la crisi i pateix una triple opressió social, nacional i de gènere... Davant de tot això, se situen les ànsies de llibertat, de justícia, de pau per al poble català. Els mateixos ideals pels quals va viure, va lluitar i va morir en Jordi ara fa tants anys. ◀

En Jordi va viure l'època dels pactes de la Moncloa, quan es va intentar combatre una crisi econòmica de l'única manera que sap fer-ho el capitalisme: fent que la crisi la pagui la classe treballadora

Li va tocar viure la repressió: va resultar ferit de bala per la policia secreta en una manifestació, i també va veure morir un camarada molt proper, Gustau Muñoz

Adoptar el conservadorisme

A 'Los límites del mercado', Karl Polanyi tracta de les condicions necessàries per posar en funcionament la societat de mercat

/ MANUEL CLAVERO

L'autor considera que la creença en la Grècia antiga com a bressol de la civilització occidental moderna constitueix una fal·làcia

Daniel Lara de la Fuente
Filòsof

Ahores d'ara, el filòsof Karl Polanyi requereix poques presentacions, encara que, després de l'article d'Ernesto Castro al número 370 de la DIRECTA, val la pena continuar aprofundint en la seva obra. Flagell a parts iguals del liberalisme econòmic i del marxisme més miop -no necessàriament ortodox-, potser el seu llegat polític més fecund al pensament emancipatori sigui la necessitat urgent de conservadorisme en allò antropològic, ja que els somnis humits de l'*home nou* van esdevenir un desagradable malson amb conseqüències conegudes.

El seu *tour de force* intel·lectual, *La gran transformació*, constitueix una referència indefugible a l'hora d'abordar l'últim recull de textos editat per Capitán Swing: *Los límites del mercado*. Al mateix temps que introdueix els seus conceptes bàsics, suposa una àmplia i reveladora mostra de la característica promiscuïtat intel·lectual sense compromís que sempre el va caracteritzar.

Pel que fa als seus conceptes bàsics, assajos com "El eclipse del pánico y las perspectivas del socialismo" serveixen com a resum summament concentrat de les seves intuïcions més bàsiques a l'hora d'estudiar la societat del mercat. Valen per cobrar consciència de les condicions necessàries per la seva posada en funcionament (la necessitat de creure de veritat que tant l'ésser humà en forma de mà d'obra com la terra i els diners són mercaderies) i també per entendre que l'oposició al seu establiment és pràcticament espontània. Aquest darrer moviment d'oposició no implica unes classes socials particulars amb interessos antagonics, sinó el teixit social en conjunt, incapaç d'assolir els canvis implementats.

En el segon cas, pel que fa a la promiscuïtat intel·lectual de l'autor, la multitud de facetes mostrades és gairebé inabastable. Apareix, per una banda, un Polanyi fill del seu temps, però també un altre certament indispensable per a la comprensió d'algunes vicissituds del món actual. Vegem succintament aquesta segona -i més interessant- faceta.

El segon bloc del compendi pot deixar desconcertada la lectora no familiaritzada amb l'obra polanyiana, en gran part perquè té l'aparença d'un tediós tractat d'història econòmica, però segurament és el més didàctic. Potser la lliçó més important es pot trobar en textos com "Aristóteles descubre la economía" o "Análisis comparativo de las civilizaciones antiguas", que ens mostra la contradicció entre el *zoon politikon* i l'*homo oeconomicus*. El primer és ple membre de la polis, atès que aconsegueix desprendre's d'una activitat productiva injuriada per l'imaginari social grec clàssic; el segon, sistematitzat ja amb claredat per John Locke i característic de la nostra mentalitat moderna, només està inclòs en la societat de ple dret com a productor. En altres paraules, la creença en la Grècia antiga com a bressol de la civilització occidental moderna constitueix una fal·làcia.

Aquest assumpte, que en un primer moment sembla ser una mera disquisició acadèmica, dona lloc a una reflexió irremplaçable dins del debat polític actual al voltant de la qüestió del treball i el seu paper de garant de la inclusió social. La reintroducció del treball en allò que Polanyi anomena "moli satànic" del mercat desregulat està fent notar les conseqüències d'un model en què l'ésser humà com a mà d'obra és una mercaderia. El cas espanyol, amb el flux creixent d'exili econòmic, n'és un bon exemple.

Això fa que arribem a la ineludible pregunta: quin sentit té la democràcia en relació amb una esfera econòmica que, en realitat i malgrat el que es pugui afirmar recitant catecismes, mai no podrà aïllar-se d'aquesta democràcia sense endur-se tot el teixit social per senders foscos? Segurament, aquesta pregunta fa que immediatament sorgeixi la necessitat d'afrontar un repte, plantejat per Polanyi, del qual a hores d'ara ja no és possible escapar. ◀

22
Després d'un canvi legal, les dones marroquines rebran compensacions per la venda de terres comunals

24
Un palestí recupera les terres que li havien pres les colones israelianes mitjançant un llarg procés judicial

Europa en un món regirat

El creixement de la UE es posa en dubte mentre la política exterior d'Occident entra en crisi

Rafael Poch-de-Feliu
Paris (França)
@La_Directa

La construcció 'austeritària' de l'eix Berlín-Brussel·les s'enfonsa si tenim en compte les xifres alemanyes, que passaven per ser l'exemple continental

Les societats de consumidores que formen la Unió Europea, cada vegada més desiguals, difícilment tornaran a donar suport a un projecte que ja no promet prosperitat

Alemanya està tècnicament en recessió i no crea ocupació. Estancament pur i dur. Ho diuen les dades de l'Oficina Federal d'Estadística de 2012 -creixement del PIB, 0,4%- i de 2013 -0,1%. El nombre de persones empleades està estancat, les xifres d'atur (3 milions) no es mouen i el nombre d'hores treballades ha retrocedit (un 0,3%) en tots dos anys. Des de 2008, el PIB alemany ha crescut un 2,2%.

Sembla que la política d'austeritat dels darrers anys ha condemnat Europa a un llarg procés d'estancament a la japonesa. Això pot ser una bona notícia, una invitació a reformar les enganyoses comptabilitats basades en l'increment del PIB que ignoren la degradació humana del canvi global: el clima, els oceans, els ecosistemes i, per descomptat, les societats. Tota la construcció *austeritària* de l'eix Berlín-Brussel·les, amb els seus vassalls i les seves comparses, socialdemòcrates o conservadores, s'enfonsa si tenim en compte les xifres alemanyes, que passaven per ser l'exemple continental. Ara, en nom de què es justificarà la prioritat del pagament als causants del casino? Com continuaran justificant les retallades?

L'altre gran vector europeu del moment és l'acord comercial amb els Estats Units, negociat en secret, per incrementar la primàcia de les finances i les transnacionals sobre el control públic. La crisi del projecte europeu és la suma d'aquests dos vectors: l'estancament econòmic, d'una banda, i l'esforç manifestament antidemocràtic per incrementar la regressió humana, de l'altra. És la fórmula perfecta per a la desintegració que proposa la tecnocràcia oligàrquica de Brussel·les. Les societats de consumidores que formen la Unió Europea, cada vegada més desiguals entre elles i a nivell interior, difícilment tornaran a donar suport a un projecte europeu privat de la promesa de prosperitat, que cada vegada és vista per més gent com l'autopista de la involució i la desposseïció. Però, es rebel·laran?

De la indignació a l'organització

A França, el país amb la tradició social més desperta d'Europa, la resistència de la societat a les *reformes* -quan la *reforma*, en el context actual, solament pot equivaldre a un canvi cap a pitjor- i les acusacions de conservadorisme -tractant-se del propòsit de conservar el que queda de drets laborals i de sobirania- conflueixen en un panorama tèrbol. D'una banda, el Partit Socialista (PS) està en vies de *psoeització* o *pasokització*; de l'altra, aquest més que justificat desencantament generacional amb l'esquerra francesa benèfica, sobretot, l'ultradreta Front Nacional de Marine Le Pen, per davant del Front d'Esquerres de Jean-Luc Mélenchon. No és que la societat giri cap a la ultradreta, és que el Front Nacional té més

El consell de la ciutat de Sloviansk, sota control de les forces armades / AMAKUHA

El secretari d'Estat dels EUA, John Kerry, abans d'una reunió amb el president d'Ucraïna, Petro Poroshenko, el 4 de setembre de 2014 / DEPARTAMENT DE DEFENSA D'EEUU

credibilitat *antisistema* que el Front d'Esquerreres, esquitxat pel seu parentiu amb una *gauche* sense credibilitat. Perquè el Partit Comunista Francès continua obstinat a pactar amb les *forces sanes* del PS, un partit de gent afavorida -com els verds alemanys- i on "la meitat dels membres són càrrecs electes i l'altra meitat, aspirants a ser-ho", segons un observador. El mateix Mélenchon va ser membre del PS i ministre fins no fa pas massa.

Encara és aviat per albirar cap a on evolucionarà aquesta ben fundada còlera en la societat d'aquest país. Ara, ja no s'expressa a través dels canals tradicionals vigents des del segle XIX, les forces polítiques i els sindicats, sinó per mitjà de moviments semblants a una *jacquerie*, com el dels *bonnets rouges*. La còlera s'ha expressat en desenes d'atemptats contra seus d'Hisenda arreu del país o en les mobilitzacions conservadores d'una *Manif pour tous* que recorda el Tea Party.

Política exterior

Aquest panorama de polvorí intern latent té una política exterior corresponent: l'última massacre de Gaza a càrrec d'Israel ha comportat una destrucció immensa i la mort de 2.000 persones palestines: els EUA i la Unió Europea, a més, apadrinen una guerra contra Rússia a Ucraïna. El criminal nyap euroatlàntic en aquest darrer conflicte comença a cobrar les seves factures. El mes d'agost, els encàrrecs a la indústria alemanya van caure un 5,7% en relació al mes anterior. El juliol, la UE havia establert, per primera vegada des de la guerra freda, sancions directes contra Rússia.

Amb l'eurozona econòmicament estancada, les sancions contra Rússia han suposat la cirereta que corona el pastís al qual ens ha portat la política d'austeritat alemanya. Al mateix temps, l'OTAN, a la cimera del setembre a Gal·les, va confirmar la intenció dels EUA d'aprofitar el conflicte induït per integrar més l'Europa de l'Est en la seva esfera. El resultat de la cimera va ser ambigu. Tot i mantenir-se com a estats no membres, Suècia i Finlàndia van assolir la categoria de països amfitrions de l'OTAN. També es va crear una "força de reacció ràpida" que pot ser desplegada en cas d'urgència; a més, es va mantenir el suport a les sancions.

A Berlín, hi ha un debat sobre la necessitat de reformular el vincle amb els EUA que amb prou feines transcendeix als mitjans de comunicació. Durant vint anys, Europa va ignorar els interessos de seguretat russos i les seves queixes, a mesura que l'OTAN se saltava reiteradament les *línies vermelles* formulades per Moscou. Quan el forçat canvi de règim a Kíev i l'avanç de l'OTAN a les mateixes fronteres de Moscòvia han fet reaccionar defensivament el Kremlin, el dilema s'ha accentuat. Merkel es debat entre la necessitat d'una entesa amb Moscou i la seva disciplina atlàntica.

Entre Moscou i Pequín es manté un flirteig ambigu. Moscou fa veure que considera la Xina com el seu recanvi a la UE, però, en realitat, el somni de Putin continua sent arribar a un acord amb Merkel que integri Rússia a la *seguretat continental*. El problema de Merkel és que l'acord comporta pagar un preu amb Washington, d'aquí les vacil·lacions. A Moscou, li succeeix una cosa similar amb la Xina: hi ha una enorme desconfiança de Moscou envers

Després del forçat canvi de règim a Kíev, Merkel es debat entre la necessitat d'una entesa amb Moscou i la seva disciplina atlàntica

La pel·lícula d'Estat Islàmic és una vella reposició: un grup armat per potències occidentals que es converteix en enemic

la Xina des dels anys setanta. Tant al Kremlin com a l'exèrcit i els serveis secrets, sempre hi ha hagut un corrent que ha considerat la Xina com el "principal perill". El somni de Pequín és aconseguir algun tipus d'acord estable, no amb Rússia, sinó amb el seu principal maldecap: els EUA. Tant Rússia com la Xina tenen les cartes marcades en el joc de l'idil·li.

A la zona petrolera

El resultat de la segona guerra de l'Iraq va ser un país dividit en regnes de taifes. El govern de Bagdad va quedar reduït a una camarilla corrupta alimentada per diners americans, assegura Peter van Buren, un exfuncionari nord-americà que va participar en la mal anomenada reconstrucció. Com recorda van Buren, el preu d'aquest resultat tan magnífic va ser de 25.000 milions per entrenar l'exèrcit iraquí, 60.000 milions per a la pretesa reconstrucció, dos bilions per a la guerra, 4.500 soldats nord-americans morts i més de 32.000 ferits. A tot això, cal sumar-hi un veritable holocaust iraquí, de centenars de milers de morts. A l'Afganistan, el recompte de costos humans i econòmics en relació amb els resultats aconseguits és igualment greu. L'estratègia occidental contra Estat Islàmic (EI) va a remolc d'aquests desastres. Nascut entre les ruïnes de Síria, EI primer va ser subvencionat i armat per, posteriorment, ser bombardejat.

Els dos components essencials d'aquesta obra d'art són el militarisme més l'anomenada diplomàcia de l'exclusió: acords internacionals per bombardejar, que sempre deixen fora països i organitzacions capaces de contribuir a acords pacíficadors, ja sigui Síria, Rússia i l'Iran o Hamàs, Hezbollah i altres. Aquesta estratègia -si es pot anomenar així una pràctica tan absurda- és contradictòria, com suggereix el fet que, en aquesta exclouent coalició bombardejadora, hi figurin països com Turquia o l'Aràbia Saudita, que des del principi van finançar i armar l'extremisme sunnita contra el règim sirí. La pel·lícula d'EI és una vella reposició. La novetat és la rapidesa del gir: entre el 1979 i l'11-S novaioquè, van passar més de vint anys. Ara, entre el suport a l'oposició siriana i el combat al seu principal vector, amb prou feines n'han passat tres.

L'auge del tradicionalisme religiós radical i de dretes té arrels pròpies, naturalment, però no s'entén sense recordar la sistemàtica destrucció de l'esquerra àrab que Occident, i especialment els EUA, va practicar durant la guerra freda, quan gairebé tots els moviments d'alliberament nacional àrabs eren laics i progressistes. Una etiqueta que solia implicar la voluntat de salvaguardar els recursos naturals de la rampinya estrangera i d'usar-los pel desenvolupament de les poblacions i de projectes nacionals.

Com a resum, una constatació: és complex, a tots els fronts, el pronòstic d'Immanuel Wallerstein sobre la volàtil multipolaritat que succeeix el món de la guerra freda. El d'ara és encara més convuls i regirat que l'anterior. La fi de la bipolaritat ni tan sols ha dut passos significatius per aturar o ralentitzar la creació d'armes de destrucció massiva. Tant en les relacions internacionals com en l'escalfament global -i en el canvi global en general- s'observa la mateixa perillosa dinàmica d'acceleració. ◀

Rkia Bellot va ser una de les líders de les protestes de 2009 / ADFM

Les 'soulaliyates', un nou agent de transformació social al Marroc

La reivindicació d'un grup de dones rurals aconsegueix modificar la llei sobre la gestió de la terra a favor dels seus drets

Meritxell Freixas

Kenitra (Marroc)

@MeritxellFr

El juliol de 2009, un miler de dones procedents d'arreu del Marroc es van manifestar davant del Parlament a Rabat. Demanaven justícia en el repartiment dels beneficis de la venda de les terres comunals. Era la carta de presentació oficial d'un moviment que, des d'aleshores, no tan sols ha aconseguit canviar una llei caducada i discriminatòria, sinó que també ha esdevingut un nou subjecte actiu i de canvi social al país.

Al Marroc, s'anomenen *soulaliyates* les persones que conformen una comunitat propietària i gestora de les terres col·lectives. El mot *soulala* vol dir descendència i *soulaliya*, descendent. El mateix nom, doncs, destaca l'estret vincle que mantenen aquests grups amb les formes de vida pròpies del camp i amb les terres comunals. Segons dades oficials, aquestes últimes ocupen un 35% de la superfície total del Marroc i es concentren especialment a la regió de Kenitra, situada 40 quilòmetres al nord de Rabat.

En desigualtat de condicions

Les terres comunals estan regulades per un decret reial (*dahir*) de l'any 1919 que estableix que, tot i pertànyer als diversos clans que habiten la zona, qui en té la tutela és el Ministeri de l'Interior. La normativa va ser acceptada per les comunitats, ja que mantenia l'explotació de les terres i, a més, en prohibia la venda. Però, als anys 90, amb el creixement urbanístic i la necessitat de construir noves infraestructures, el govern va modificar el decret de 1919 i hi va incorporar l'opció de cedir o vendre els terrenys a l'Estat, que es convertia en l'únic comprador possible d'unes terres que, a posteriori, revendria a les constructors a preus molt més elevats.

El nou reglament va generar una situació de desigualtat entre homes i dones en relació amb les transaccions amb el govern. Abans del canvi legislatiu, les terres les explotaven els homes, però les dones hi vivien, en gaudien i en podien recollir els fruits. Amb les vendes, les terres es van convertir en una font de benefici exclusiu per als homes.

Per cada venda de terres, els caps de les tribus (*naïbs*) elaboraven un llistat de les persones beneficiàries que rebran una indemnització econòmica o una parcel·la de terra individual compensatòria. Les llistes s'estableixen a través del dret consuetudinari i la tradició -l'*orf*, molt anterior a l'arribada de l'islam al Marroc al segle VII- i els criteris no són homogenis en totes les comunitats. D'acord amb aquesta regulació, molts caps de tribu consideren que només els homes es poden beneficiar de

Les 'soulaliyates' s'han manifestat en diverses ocasions davant del Parlament / ADFM

Taller de capacitatció i lideratge celebrat el desembre de 2013 a la ciutat de Meknes / ADFM

les vendes. Uns pocs líders tribals indemnitzaven les dones amb criteris desiguals, pel fet de ser d'edat avançada, vídues, discapacitades o solteres.

“Els homes de la tribu em van dir que no tenia dret a cap compensació perquè era una dona; després, quan vaig portar la demanda a l'administració, em van respondre que no complia els requisits, que vol dir exactament el mateix però de manera diplomàtica”, explica Rkia Bellot, la primera col·lectivista que va denunciar el repartiment injust de les vendes entre els uns i les altres. Ella és l'única dona entre nou germans. La seva família ha participat de la venda de terres col·lectives en quatre ocasions i Rkia no ha obtingut res en cap d'elles: “És molt dur que els teus germans t'exclouin. Quan els vaig demanar per què no volien compartir els guanys, em van respondre que estaven lligats de mans i peus per l'*orf*”.

Les disputes i les divisions familiars, doncs, són una de les conseqüències directes de l'aplicació d'aquest sistema, però no l'única. Un altre efecte social, de tipus estructural, és l'augment -encara més accentuat- de les desigualtats socials entre els homes i les dones de la comunitat. Quan les terres venudes són habitades per diverses famílies, els germans compren o construeixen cases noves amb els diners obtinguts de la venda, mentre que les germanes -que no veuen ni un cèntim- s'han de traslladar a viure en barracons a la perifèria o emigrar a les ciutats: “Les fan fora de les terres sense que tinguin cap altre lloc per viure”, lamenta Rkia.

Tant el *dahir* com l'*orf* han quedat obsolets davant els canvis socials, econòmics i polítics que ha viscut el país durant les últimes dècades. “Les primeres que ens hem de creure que tenim raó som nosaltres mateixes; no podem pensar en l'*orf* com si fos quelcom que no es pot canviar”, apunta Rkia. Són mecanismes de repartiment discriminatoris i injustos que contradiuen la Convenció sobre l'Eliminació de totes les formes de Discriminació Contra la Dona (CEDAW, en les sigles en anglès) -ratificada pel Marroc-, el codi de família i també la Constitució de 2011. Nasca arran de les revoltes àrabs, la carta magna reconeix per primera vegada, a l'article 19, la igualtat entre ambdós sexes.

Treballar en xarxa

L'any 2007, Rkia va recórrer a l'Associació de Dones del Marroc (ADFM, segons les sigles en francès) i aquesta entitat va comen-

çar a oferir suport a les marroquines en la defensa del dret a beneficiar-se de les terres col·lectives: “Vam iniciar un llarg procés per adaptar els mètodes de treball a les característiques personals de totes les participants, la majoria de les quals procedien del món rural, eren analfabetes i pobres”, explica la responsable dels assumptes relatius a les *souliyat*es de l'ADFM, Khadija Ouldemmou.

L'organització treballa, d'una banda, per capacitar les col·lectivistes en temes com l'accés a la informació o la interpretació del *dahir* i oferir-los estratègies per millorar la comunicació i incentivar la mobilització social: “L'ADFM no parla per les dones, només els dona eines i suport. A cada regió, identifiquem una *souliyate* que pugui fer de vincle entre l'ADFM i la comunitat i és ella qui s'encarrega de dinamitzar i gestionar les accions de la seva zona”, explica la responsable de l'organització.

D'altra banda, l'ADFM col·labora tant amb el Ministeri d'Interior com amb les autoritats regionals i locals. La intenció és sensibilitzar-les i convertir-les en altaveus de la causa entre els homes de les comunitats.

Una lluita perseverant

Per a moltes de les activistes, la reivindicació dels seus drets els ha permès tenir presència més enllà de la comunitat per primera vegada, a les places i carrers de les principals ciutats del Marroc. Han convertit la seva lluita en un autèntic moviment social, en el qual participen dones d'arreu del país que mostren la seva solidaritat amb les *souliyat*es. Les seves demandes no sols han obtingut un ressò internacional important, inclòs un reconeixement de les Nacions Unides el 2012, sinó que també han estat escoltades pel govern marroquí.

El 2009, el Ministeri d'Interior va publicar una circular en què escollia la província de Kenitra per posar en marxa un pla pilot per a la incorporació de les dones a les llistes de beneficiaris de terres col·lectives en igualtat de drets amb els homes. Va ser la primera d'una sèrie de modificacions del *dahir* que s'han anat succeint fins avui. El 2010, s'aprovà una segona disposició que feia extensible aquest dret a totes les dones col·lectivistes d'arreu del país. Dos anys després, el 2012, el govern va ampliar el reglament anterior i va donar llum verda al dret d'explotació de les terres col·lectives per part de les dones. Per a Khadija, “aquesta resolució pren molta rellevància, ja que és la primera

Les demandes de les dones rurals no sols han obtingut un ressò internacional important, inclòs un reconeixement de les Nacions Unides, sinó que també han estat escoltades pel govern estatal

vegada que un tribunal estableix els drets de la dona basant-se en la Constitució de 2011 i la CEDAW”.

“Ens sentim molt satisfetes amb tot el que hem aconseguit, però no ens enganyem: és un avenç limitat”, puntualitza la responsable de l'entitat. “Hi ha una mentalitat molt antiga i encara falta molta sensibilització tant per part dels homes en general com de les autoritats en particular”, detalla. I afegeix: “Com que el ministeri no controla les llistes de beneficiaris, els *naïfs* no apliquen la circular perquè saben que ningú no els exigirà res”.

Segons Khadija, per superar les reticències que impedeixen posar en pràctica les disposicions ministerials, cal “continuar treballant per aconseguir que els reglaments assoleixin el rang de llei d'obligat compliment, garantir que les dones puguin prendre les seves pròpies decisions i treballar perquè la Constitució avanci i s'apliqui de veritat”. La seva perseverança i esforç ha tingut recompensa: segons dades del Ministeri de l'Interior, en un període de dos anys, 80.000 dones s'han beneficiat de l'explotació de les terres col·lectives.

La veu de les dones marroquines del món rural s'ha convertit en un nou agent de transformació social que ha ressonat arreu del país amb força, fins al punt de ser escoltada per aquells que les consideraven mudes. ◀

Les indemnitzacions amb què l'Estat compensava les comunitats per la venda de terres comunals, fins fa poc, només beneficiaven els homes

Un relat de resistència palestina

Després d'una batalla legal de 25 anys, la família Abd Al Aziz va recuperar les terres que els havien pres les colones

Queralt Gómez
Hussan (Cisjordània)
@QueraltGomez

Raji Abd Al Aziz entra a la colònia de Betar Illit per conrear les seves terres habitualment. És un dret poc usual entre la població palestina; a ell, aconseguir-lo li va costar 25 anys de lluita legal, que van concloure el 2007. Però, malgrat la victòria, continua lluitant per preservar unes propietats amenaçades per les colones israelianes, que no veuen amb bons ulls la presència d'un palestí al costat de les seves llars.

Les cases de les colones són a pocs metres de distància dels terrenys agrícoles de la família Al Aziz. Només els separa una fina tanca metàl·lica. Malgrat tot, Raji mostra -orgullós- les seves oliveres i les figueres carregades de fruita madura. La propietat es troba dins la colònia de Betar Illit, a l'oest de Betlem (Cisjordània). De fet, per arribar-hi, cal creuar la colònia en cotxe. A l'entrada, tot i la matrícula palestina, els *policies de frontera* només aturen el cotxe per anotar-ne el número i ni tan sols demanen els documents a les ocupants.

Els orígens del conflicte

Betar Illit acull més de 35.000 habitants. És a tocar del poble palestí de Hussan, on viu Raji. Tant la colònia com el poble formen part del que s'anomena la zona de separació, una àrea amb una alta concentració d'assentaments il·legals, situada entre la línia verda de 1949 i l'actual mur de segregació. Tot i que està prohibit pel dret internacional, s'hi continuen construint noves edificacions. A finals d'agost, el govern va anunciar l'expropiació de 400 noves hectàrees de terres per construir colònies, fet que contribueix a la fragmentació del territori palestí i a l'emprisonament de la població en nous *bantustans* -els guetos de la Sud-àfrica de l'apartheid- aïllats de la resta de Cisjordània.

El 1982, les 5,1 hectàrees de terra que pertanyien a la família Al Aziz des de feia diverses generacions van ser incloses dins els terrenys de la nova colònia de Betar Illit, aleshores encara per construir. Llavors, el pare de Raji, Abd Al Aziz Sabatin, va començar un llarg i tortuós camí de resistència legal a l'ocupació de la seva terra, fins que els seus fills van poder recuperar el dret d'utilitzar-la. El pare, però, no va viure prou per gaudir d'aquest triomf, que s'havia convertit en una batalla personal.

Per norma general, no es permet que la població palestina entri a les colònies. Raji, però, explica que ell i la seva família

poden fer-ho sense excessives dificultats arran de la victòria legal obtinguda als tribunals israelians, després d'invertir-hi més de dues dècades i prop de 7.000 dòlars. La decisió judicial, en tot cas, no ha fet disminuir la voracitat de les colones per fer-se amb les terres del palestí. Raji ens detalla una llista llarga dels atacs rebuts, entre els quals trobem la crema d'arbres, el llançament de pedres i altres agressions que pretenen obstaculitzar la seva feina al camp. L'última agressió va tenir lloc el mes de maig, quan li van cremar una cinquantena d'oliveres durant la nit. Tot i així, fent gala de pragmatisme, assegura que la relació amb el veïnat ha millorat amb el temps, en bona mesura, gràcies als seus esforços.

Els envits de les colones no sols s'han basat en les intimidacions físiques. Segons explica Raji, en més d'una ocasió li han fet ofertes molt sucoses perquè la família es vengui els terrenys. Recentment, els van oferir 35 milions de dòlars i la possibilitat, per a totes les integrants de la família, d'obtenir el passaport nord-americà i marxar del país. Ell, però, s'hi va negar.

L'accés a l'aigua corrent també va ser una veritable batalla que va haver de passar pels tribunals. Quan Raji va recuperar el terreny, un grup de colones li va exigir el pagament de 42.000 xéquels (gairebé 9.000 euros), ja que, segons asseguraven, havien apagat un incendi a les seves terres abans que ell en recuperés el control. Raji ho va acceptar a canvi de tenir accés a l'aigua per poder apagar el foc ell mateix en cas que es produís un nou incendi. Paral·lelament, però, també va decidir dur aquesta qüestió als tribunals israelians, que li van donar la raó novament. El jutge va concloure que Abd Al Aziz no havia de fer efectiu el desemborsament perquè no existien proves que s'hagués produït cap sinistre i el palestí continua tenint accés a l'aigua.

La seva victòria i la seva fe en la justícia, diu Raji, haurien de servir d'exemple a totes aquelles persones que es troben en la mateixa situació. Durant les darreres dècades, moltes famílies de Cisjordània han perdut el dret a les seves propietats. Per això, Raji creu que l'Autoritat Palestina hauria de tenir un paper actiu en aquests litigis i donar suport a les persones que decideixin recórrer a la justícia. En el seu cas, no ha estat així perquè, assegura, la seva família mai no ha rebut cap suport polític, legal ni econòmic per part de l'administració. ◀

Raji Abd Al Aziz viu al poble de Hussan, a tocar de l'assentament de Betar Illit. Després d'una sentència judicial, pot accedir als seus terrenys sense grans dificultats

Darrerament, li han llençat pedres i han cremat arbres de la seva propietat. Les colones israelianes no veuen amb bons ulls la presència d'un cisjordà prop de les seves llars

GUBLeaks: descobrim que els llauners, en realitat, són agents de la Guàrdia Urbana

Se sospita que les massatgistes asiàtiques de les platges també ho podrien ser

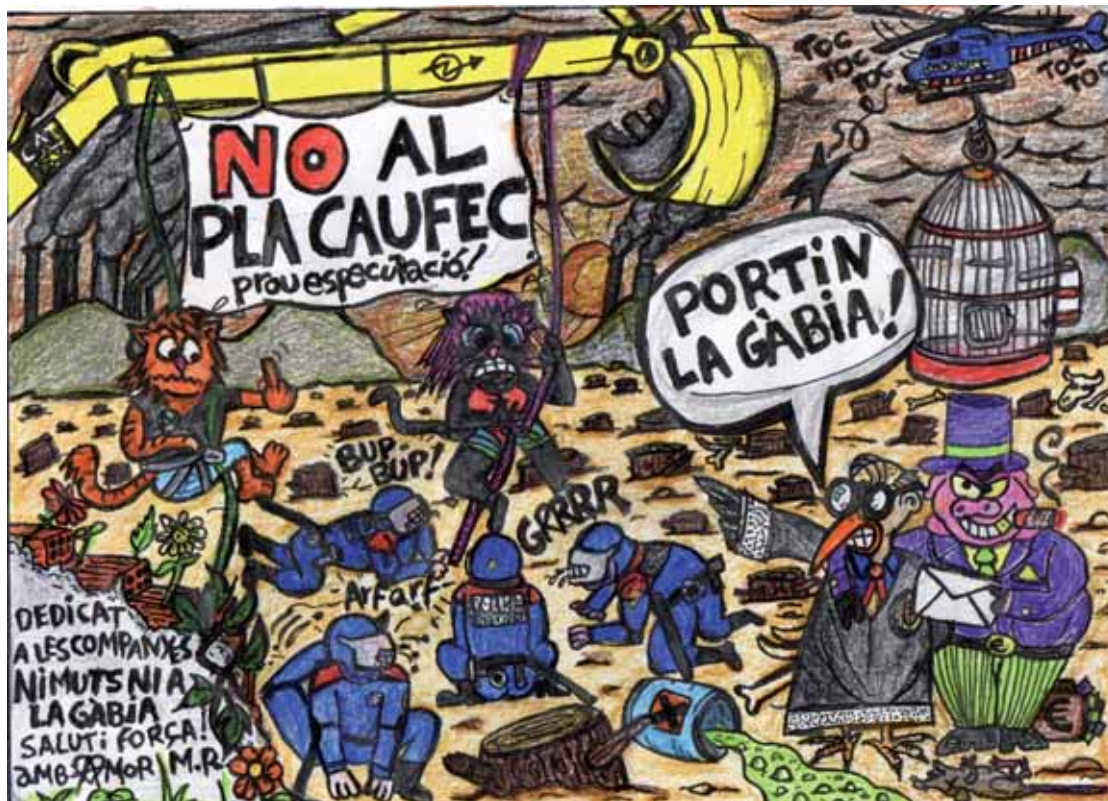
Arran de l'exclusiva destapada per la DIRECTA en relació amb certes pràctiques corruptes dins el cos de la Guàrdia Urbana de Barcelona, aquests dies hem sabut que, en realitat, els llauners ambulants que recorren la ciutat oferint *cervesabieramigo* també són membres de la Guàrdia Urbana.

Se sospita que un nodrit nombre d'agents podria haver organitzat una complicada xarxa de venda il·legal de begudes alcohòliques. Maquillats i vestits impecablement com a ciutadans procedents del Pakistan o del Panjab, treuen un bon pessic patrullant els carrers amb bosses de plàstic verdes amb *sixpacks* a dins. Hem enxampat el capítol d'aquesta organització, José S. P., un caporal del cos, quan sortia de casa seva caracteritzat com un imam afganès. En veure's descobert, primer ens ha intentat colar que estava en una missió secreta contra el terrorisme gihadista. Després, quan s'ha vist acorralat per les nostres preguntes, ha fet el ploricó dient que només pretenia treure's

un sobresou, que la "cosa està muy mala" arran de les retallades "¡que yo también soy proletario, hostias!". Abatut, assegut a la vorera, José S. P. ens ha relatat fil per randa com s'organitzen. Quan li hem preguntat sobre les corredisses entre la Guàrdia Urbana i els llauners, ens ha respost: "¿Las corredisas? ¡Pos claro, pavo, pa disimular!".

D'altra banda, aquests dies tenim Jesús Rodríguez darrere una nova pista dels anomenats GUBLeaks. Segons les seves sospites, les dones asiàtiques que ronden les platges oferint massatges a preus rebentats també podrien pertànyer a aquesta xarxa corrupta. En realitat, podrien ser agents municipals amb barba i pèl al pit, però extraordinàriament caracteritzats com a senyores xineses de mitjana edat. De moment, fa dies que en Jesús se sotmet a mitja dotzena de fregues diàries per recopilar tanta informació com sigui possible. Esperem que esbrini alguna cosa aviat i aturi aquest suplici que deu estar patint en nom del periodisme d'investigació. / **FILIBERT MONTESSORI, infiltrat al consistori.**

Van Rompuy sobre Catalunya: "La democràcia no pot servir per canviar fronteres"

La investigació del clan Pujol dona els seus fruits.

En concret, descobreixen diversos fills i filles no declarades de la molt honorable parella Pujol-Ferrussola: Onofre, Maria Antònia, Frederic i Gertrudis Pujol i Ferrussola. Pel que sembla, feia anys que vivien retirats en un 'resort' exclusiu de les Illes Verges. El Molt Honorable progenitor promet que els regularitzarà al més aviat possible.

Borratxera impugadora del govern espanyol

El govern espanyol estudia impugnar davant el Tribunal Constitucional la festivitat de Tots Sants a Catalunya. "Ni hi són tots ni tots són sants", afirma la vicepresidenta Soraya Sáenz de Santamaría.

Canvis al nou diccionari de la RAE

La nova versió del diccionari de la RAE substitueix l'entrada 'democràcia' per 'hiillos de plastilina'.

Cañete s'esforça per desmentir cap relació amb el 'lobby' petroler

Es presenta a Europa muntat en una bicicleta Orbea del 75 amb un entrepà de tofu a les mans.

28-29

La Fira Mediterrània prioritza el mercat professional, però continua acollint concerts interessants oberts al públic

30

'Nada es verdad, todo está permitido' parteix de Kurt Cobain i William Burroughs per analitzar l'"underground" anglosaxó

Manga i transculturació a carabassades

Parlar de manga pot ser, simplement, parlar de còmic japonès –amb precedents fins al segle XIX–, però també és una estètica gràfica que traspasa les fronteres del medi i del Japó: el 'manhua' dels països xinesos, 'manwha' a Corea i, fins i tot, manga occidental. Amb açò últim, el manga s'expandeix com a cultura de consum de masses: és un dels tres pilars –juntament amb l'"anime" i els videojocs–, de la indústria cultural japonesa, la segona del món darrere de la nord-americana. Aprofitant la celebració a Barcelona del Saló del Manga, presentem una aproximació als orígens d'esta estètica i a les implicacions socials i culturals que ha significat la seua globalització

'Informant les masses', gravat 'ukiyo-e' de la guerra russojaponesa

Fragment de 'Chôju-jinbutsu-giga' (en japonès: "animals antropomòrfics"), una obra del segle XII

Víctor Martínez Sánchez
@TavernerV

L'arribada del budisme al Japó, provinent de la Xina, produïda a finals del nostre primer mil·lenni i començaments del segon, significà molt més que l'arribada d'una nova religió. Amb el budisme, arribaren des de l'escriptura fins al sistema d'ètica i moral social del confucianisme, passant per tot un seguit de pràctiques –com la cerimònia del te– i un cànnon estètic dominant.

Va ser cap al segle XII quan, trencant amb l'ortodòxia d'este cànnon, va aparèixer un dels treballs considerats precursors del manga: el *chôjû-jinbutsu-giga*. Es tractava de pintures enrotllades en què es feia una sàtira de la societat de Kyoto i va constituir un primer treball eminentment indígena: utilitzant la tècnica pictòrica xinesa, bevia de les fonts japoneses tot introduint animals antropomòrfics i altres elements que trencaven el cànnon de representació de l'època. Esta combinació d'elements de fora i de dins de la cultura nacional serà un dels elements que més endavant caracteritzaran el manga.

Els antecedents. Del 'shogunat' a l'imperi i l'aparició de la cultura de masses

Mentre a Kyoto s'estava dibuixant el *chôjû-jinbutsu-giga*, el sistema imperial de Heian –el model d'organització política de l'època– col·lapsava. Els samurais van prendre el poder a les acaballes del segle XII i van implantar el sistema del *shogunat*, pel qual un cabdill militar o *shogun* es feia amb el control de l'aparell estatal i que atorgava un paper simbòlic i religiós a l'emperador. Dos *shogunats* se succeïren fins al segle XV, moment en què començà una guerra civil que acabaria amb la victòria del clan Tokugawa –que governaria el Japó fins al segle XIX– i en què arriben els portuguesos i els espanyols. Els comerciants i missioners europeus deixen tres coses: les armes de foc venudes als senyors feudals, d'una banda; el cristianisme catòlic –Nagasaki arribà a ser una quasi república jesuïta–, de l'altra, i l'art europeu de l'època, finalment, que deixaria una empremta important amb l'aportació de la perspectiva i el realisme.

El clan Tokugawa, així, guanyà la guerra i, arribat al poder, va crear un codi civil que ordenava tots els aspectes de la vida seguint una estricta moral confuciana i budista. Aquesta legislació passaria a ser la ideologia religiosa oficial del *shogunat*, que prohibí el cristianisme. En aquesta pau de ferro, les arts japoneses entrarien en una edat d'or: els poemes haiku, el hanka, la cerimònia del te, etcètera. Aquestes pràctiques eren pròpies de

'La gran ona de Kanagawa', un clàssic de l'ukiyo-e'

l'aristocràcia. La cultura de masses i popular apareixeria, curiosament, com a conseqüència de la guerra. La inseguretats afavorí la concentració de la població entorn dels castells, on es van crear ciutadelles que acabarien donant pas a veritables ciutats. Allà, mentre els samurais s'anaven empobrint a conseqüència de la pau, comerciants i artesans anaven enriquint-se i adquirint poder i en feien ostentació tot i estar prohibit per llei. La doctrina budista oficial parlava d'allunyar-se de les distraccions terrenals i utilitzava una metàfora: el món que percebem pels sentits és com viure dintre d'una carabassa que flota en un riu.

De l'ukiyo-e a l'estètica manga

Les classes urbanes decidiren abraçar la idea i gaudir d'eixe món material, l'ukiyo-e, el món de la carabassa flotant. L'ukiyo-e també era un tipus d'art associat a l'aparició d'una tècnica de gravat i d'impressió a color en fusta que permetia crear centenars de còpies d'una obra. Així, va néixer un producte artístic de masses que cobria qualsevol demanda: estampes paisatgístiques, representacions de divinitats, mites, herois i monstres que s'editaven en sèries col·leccionables, pornografia, etc. Va ser el precedent immediat del manga. En una d'aquestes obres, va aparèixer per primera vegada el terme, que va designar un seguit d'estampes inconexes fetes per Hokusai (creador de la famosa *La gran ona de Kanagawa*).

Just llavors, el Japó entrà en l'era Meiji. El *shogunat* de Tokugawa va caure després d'una guerra civil i, després de vora tres segles d'aïllament, el govern japonès es llançà a una campanya de modernització. Les estampes d'ukiyo-e es van continuar utilitzant, aleshores en diaris il·lustrats, una solució japonesa per a un format europeu. Prompte copiaríen la sàtira periodística des de la seua pròpia tradició gràfica, que esdevindria un mitjà tant de crítica com de propaganda d'un imperi que duraria fins a l'any 1945.

El manga com a representació i reinterpretació

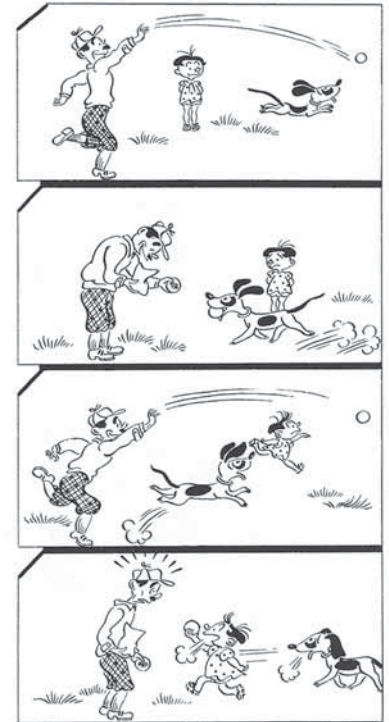
És en aquesta postguerra, amb un públic àvid d'accedir a un entreteniment barat, que es produeix una explosió de temes i categoritzacions. Apareix *Astro Boy*, d'Osamu Tezuka, que definiria l'estètica majoritària del que hui en dia entenem per manga. També neix *Sazae san*, de Machiko Hasegawa, que estableix un format d'històries curtes de quatre vinyetes hui dia típicament japonès.

Tezuka, referència i inspiració per a molts artistes de la seua època i posteriors, explora des de les obres infantils fins als relats molt densos on es qüestionaven temes morals i polítics, sempre donant un toc cinematogràfic de forta inspiració Disney. Hasegawa creà un personatge que plantejava un model de dona japonesa molt diferent al d'abans de la guerra.

El manga anirà creixent, traspasarà fronteres amb les adaptacions animades d'algunes de les seues obres i es transformarà en un fenomen global que, a inicis del segle XXI, va i torna del Japó cap a fora i de fora cap al Japó. D'estes representacions que l'historietisme japonès ha fet del seu país d'origen i que després ha exportat per acabar tornant de nou a casa, destaquen el *tecnio-orientalisme* i la *nihonjinron*.

El *tecnio-orientalisme* és la visió d'un Japó hipertecnològic, la distòpia màxima del capitalisme, on la humanitat de l'individu s'ha vist reduïda a la seua mínima expressió. En els seus orígens, fou la resposta nacional al *cyberpunk*, però ha acabat sent un prisma molt potent mitjançant el qual Occident analitza la societat japonesa. Coincidix amb un dels tèmics més recurrents sobre el Japó: persones que pareixen més robots que humans. *Akira* i *Ghost in the shell* són dues obres paradigmàtiques d'aquesta tendència.

La *nihonjinron*, per la seua banda, és la visió autòctona sobre què significa allò japonès i té els seus orígens en la creació de l'estat-nació durant l'època Meiji. Generalment, és un tòpic conservador que destaca la singularitat del Japó com a país insular i culturalment homogeni. Acostuma a simplificar -i molt- la història d'un país on la hibridació cultural ha estat una constant. El tòpic, a més, acaba molt lligat amb el fenomen *otaku*, una cultura urbana que destaca per consumir una cultura de masses japonesa reinterpretada, ara global. Així, allò japonès esdevé la pura interpretació que fa l'audiència forana d'allò que creu japonès i d'allò que la indústria nipona ven com a propi. És el cas del manga, que, com a manifestació d'una cultura que ha estat globalitzada, traspassa les fronteres d'allò estrictament exclusiu i esdevé alhora local i global. Així es genera un fenomen de transculturació constant que, com hem vist, té uns precedents interessants en la tradició del seu país d'origen, però que s'expandeix fora de les seues fronteres i s'estén per eixe món nostre... que flota com una carabassa en un riu. ◀

'Sazae san', un dels primers exemples de manga

Cap al segle XII apareix un dels treballs precursors del manga, el 'chōjū-jinbutsu-giga', però no és fins a mitjan segle XX que se'n defineix l'estètica que hui dia és majoritària

L'expansió mundial del fenomen ha provocat una transculturació i una reinterpretació de la identitat nipona: allò japonès és el que el públic autòcton interpreta com a propi, el que el públic forà interpreta com a japonès i el que naix de la interacció entre aquestes visions

Oriol Fuster Cabrera
@oriolfc

Disset edicions han fet de la Fira Mediterrània de Manresa una referència per a programadores, professionals de la música i amants de la música d'arrel i tradicional. Amb l'intercanvi històric entre cultures i civilitzacions mediterrànies com a tel·le de fons, és l'aparador d'alguns dels noms actuals més interessants de les anomenades músiques del món.

La gent més escèptica acusa la fira d'estar massa centrada en el mercat professional, d'haver anat deixant de banda de manera progressiva el vessant més popular, d'abandonar el públic no especialitzat. Procedent o no, la crítica coincideix amb les intencions de l'actual director artístic de posar el focus en este aspecte. Després del polèmic cessament, el 2011 –coincident amb el retorn de CiU a la Generalitat de Catalunya–, de la molt ben valorada responsable de l'època, el nou director concentra la fira en el vessant de mercat cultural.

La llotja professional, de fet, mostra una activitat considerable i les persones acreditades representen un gruix important de les assistents als actes. La roda de premsa de valoració –després de la qual regalen galetetes a les periodistes– té lloc a la Casa Lluvià, l'edifici modernista seu de la Fundació organitzadora. Hi va intervenir Lluís Puig i Gordi, director del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional de la Generalitat, també exdirector artístic del Mercat de Música Viva de Vic (MMVV) i de la Fira Mediterrània; alhora, és fundador i exdirector de Vesc Serveis Culturals, empresa que s'anuncia com a gestora de la producció tècnica de la Fira Mediterrània.

Puig va definir l'esdeveniment com "una eina de gestió cultural del país". La fira-mercat està pagada per l'erari públic en un 60%: el percentatge de pressupost restant estaria servit pels patrocinadors entre els quals destaquen Damm i La Caixa-, l'Ajuntament de Manresa i les donacions. Models de gestió i indústries culturals a banda, l'interès del vessant musical de la fira no deixa espai al debat. Vos recomanem, tot seguit, algunes de les seues propostes. ◀

Immersiò al 'mare nostrum'

Entre els dies 9 i 12 d'octubre, es va celebrar una nova edició de la Fira Mediterrània de Manresa. El certamen prioritza el seu vessant de mercat professional, però segueix aollint concerts d'interès i oberts al públic general

Toumani i Sidiki Diabaté

A mig camí entre el llaüt i l'arpa, la 'kora' és un instrument de vint-i-una cordes que podem trobar en països com el Senegal, Mali, Gàmbia, Guinea o Burkina Faso, a l'oest del continent africà. Fet a partir d'una carabassa, l'instrument presenta un extens registre, un so amb ressons del flamenc i del blues i una tècnica, a dos mans, de filigrana sobre obstinat, en una mena d'improvisació controlada.

Un dels referents de la 'kora' és Toumani Diabaté (Mali, 1965), setanta-unè músic d'una nissaga familiar que ha portat l'instrument arreu del món. El 1988, el Royal Festival Hall de Londres acollia la primera interpretació conjunta de Diabaté i el seu pare, Sidiki, considerat el millor músic africà de la seua generació. Toumani hi tornava, 25 anys després, amb el fill i deixeble Sidiki (júnior), també 'jali' –

etnòleg oral– i productor de hip-hop. D'aquella actuació a quatre mans, en sortiria una col·laboració a llarg termini i un enregistrament.

Tanmateix i a diferència d'uns altres malians –com Amadou & Mariam–, en els Diabaté, l'estudi no fa justícia al directe –un diàleg serà, basat en la complicitat del descobriment mutu. Emperò, una joia i el pretext perfecte per iniciar-se en un univers tan ric com inexplorat.

Discografia seleccionada

– Toumani Diabaté, Ballaké Sissoko, 'New ancient strings' (Rykodisc, 1999)
– Ali Farka Touré, Toumani Diabaté, 'Ali Farka Touré, Toumani Diabaté' (World Circuit, 2010)
– Toumani Diabaté, Sidiki Diabaté, 'Toumani & Sidiki' (World Circuit, 2014)

Toumani & Sidiki Diabaté - "Rachid Ouiguini"

El Sidiki Diabaté productor: "On veut la paix", hip-hop col·lectiu contra la violència religiosa

EUSKAL HERRIA SONA'14
17è FESTIVAL DE MÚSICA BÀSCA A BARCELONA

SUTAGAR+ERATU
AINARA LEGARDON · KASERNARAT
LOU TOPET · REVOLUTIONARY BROTHERS
KASHBAD · BIDE ERTZEAN
ENAUT ELORRIETA

ZEA MAYS
BALERDI BALERDI · MUTXIKONTRAPAS
TANIA DE SOUSA · GOIENETXE ANIAIK
MURSEGO · ZE ESATEK

Propaganda a l'estepa

Aturant-se cada dos per tres per saludar o per ser saludat efusivament, Marc 'Brujo' riu, xarra i explica anècdotes, orígens, històries i records mentre pega mos a l'entrepà i trago a la birra. És una de les quatre potes de la discogràfica Propaganda pel Fet!, responsable de la publicació d'una part important dels grups i cantants vinculats als moviments socials dels Països Catalans. Ha editat Ai Ai Ai, Obrint Pas, Kop, Feliu Ventura, Pirat's Sound Sistema, Miquel del Roig o At Versaris. Però també ha difós l'occitanisme 'dub' de Massilia Sound System, Moussu T e Lei Jovents i Mauresca Fracas Dub, o clàssics de l'ska i el 'punk' de CSO com Banda Bassotti i Boikot. L'últim fitxatge, Zoo, és el responsable d'"Estiu", un èxit viral dels darrers mesos.

El paper del segell també ha estat clau en la dinamització del teixit musical i d'oci de Manresa. La Propa – com l'anomena la gent més pròxima – gestiona la sala Stroika, local que, entre l'activisme i el plat a taula, malda per trobar l'equilibri entre la discoteca i la sala de concerts. També col·labora amb la Fira Mediterrània i organitza la programació paral·lela i complementària a l'oficial: l'Estepa. Enguany, aquesta ha comptat, entre d'altres, amb l'actuació d'Extraño Weys. El grup, amanida de músics hiperactius i multiprojecte, acaba d'editar la seua primera referència: 'Variacions en fu-remoll de la 5a simfonia inèdita de Roger Linn'. En són responsables Say It Loud Records!, segell nascut del col·lectiu homònim que, des de 2008, difon la cultura negra a Barcelona.

Propaganda Pel Fet!
propaganda-pel-fet.cat
Say it Loud! Records
sayitloudrecords.bandcamp.com

Pere Martínez

Si l'actuació dels Diabaté era un diàleg entre pare i fill, la de l'esplèndid quartet format per Ruben Flores, Martín Meléndez, Antoni Villaverde i Pere Martínez –del Taller de Músics de Barcelona– fou un dissabte de vermut entre amics en què es parla de tot i de res, es riu del mort i de qui el vetlla i tothom fa broma de si mateix... de manera molt seriosa.

La proposta abraça de la petenera a la 'guajira' i el fandango, de Salvador Espriu a Francisco Viceno, de la resistència argentina als (més) subalterns de 1714. És tècnica i exhibició, picardia i gestualitat, actitud i cadència: sense cap referència discogràfica publicada encara, el jove 'cantaor' flamenc Pere Martínez apunta maneres.

Pere Martínez -
"Bulerías de la fosa"

Redi Hasa & Maria Mazzotta Duo

Violoncel·l elèctric, veu, pandero i un ús molt intel·ligent del 'looper'. De la unió del violoncel·lista Redi Hasa i la cantant Maria Mazzotta, naix un espectacle, 'Ura', i un disc homònim editat pel segell Finisterre. La seva música viatja de la península Salentina a l'Albània interior, de Romania a Sicília, de la Mediterrània a l'Adriàtic. Desprèn talent, xardor, sinceritat, sentit de l'humor i exuberància.

Redi Hasa & Maria
Mazzotta, 'Ura'
(Finisterre, 2014)

Pedagoga racionalista, escriptora, anarcosindicalista i sobretot una dona lliure

M.ª Pilar Molina Beneyto y M.ª Carmen Agulló

antonia maymón

ISBN 978-84-92559-55-8 | 288 pàgs. | 20 €

anarquista, maestra, naturista

www.viruseditorial.net # www.viruslibreria.net

editorial **virus**

Quatre fotografies per repassar la contracultura anglosaxona del segle XX

Servando Rocha publica l'assaig 'Nada es verdad, todo está permitido', una mirada a l'"underground" que parteix d'una trobada entre el músic Kurt Cobain i l'escriptor William Burroughs

Antoni Lluís Trobat
@antonitrobat

"Heus ací el temps dels assassins"
Arthur Rimbaud, "Matí d'embriaguesa"

A mig matí d'un dia de tardor de 1993, un cotxe s'atansa per un estret i polsós camí a una casa dels afores de Lawrence, una petita i aïllada ciutat del Middle West americà. A dins, tot mirant per la finestra, hi ha un jove nerviós que no deixa de fumar. És Kurt Cobain, cantant i lletrista de Nirvana, tècnicament la darrera gran banda de rock'n'roll de la història. Acompanyat pel seu mànager, Alex McLeod, que li fa de xofer, el músic pretén visitar el seu ídol literari, William Burroughs. Cobain, que a la recent gira europea del disc *Nevermind* ha devorat *L'esmorzar nu*, porta anys obsedit per la figura de Burroughs, des que, d'adolescent, durant els períodes en què vivia al carrer a la seva ciutat, Aberdeen, trobava escalf a la biblioteca pública.

El vell *beatnik*, mentrestant, espera al porxo de casa seva. S'ha llevat ben d'hora, com de costum, i ha complert amb les seves rutines: prendre la seva dosi diària de metadona, esmorzar uns ous remenats, un suc de llimona i un te, llegir revistes de supervivència i d'arts marcialis o jugar una estona amb el seu gat. Una vida monòtona i tranquil·la allunyada d'un passat no tant remot. En resposta a una carta d'un admirador que deia imaginar la vellesa de l'autor de *Ionqui* "vivint en un prostíbul homosexual a Tànger", l'autor havia definit la seva realitat com "avorridament de classe mitjana, amb petits parèntesis per fer pràctiques de tir i prendre roms amb cola". De la cordial trobada d'unes hores que ambdós artistes mantindrien aquell dia, en queda molt poc per a la memòria col·lectiva de la posteritat: tan sols quatre fotografies. Poc temps després, Cobain es traurà la vida i ingressarà al Club dels 27. D'aquelles imatges i del seu record, Servando Rocha n'ha vertebat una obra singularíssima i amb vocació total: *Nada es verdad. Todo está permitido. El día que Kurt Cobain conoció a William Burroughs* (Alpha Decay, 2014).

Genealogies de la insurgència cultural

El canari Servando Rocha és un autèntic erudit de la contracultura del segle xx. L'any 2008, vàrem gaudir llegint la seva monografia sobre l'Angrie Brigade, el grup insurgent anarquista anglès dels setanta. Ara, ens ha construït una genealogia completa - potser n'haurien de dir cosmologia? - de la cultura

El líder de Nirvana i l'autor de 'L'esmorzar nu' en una fotografia de 1993

alternativa de la passada centúria, basada en detalls i connexions insòlites entre dos homenots com William Burroughs i Kurt Cobain. Amb un treball acurat -la redacció i la capacitat de síntesi és extraordinària- i ben compassat, que atrapa, recorre les biografies d'ambdós centrant-se en tot tipus de referencialitats sovint passades per alt per la historiografia de la cultura i el periodisme. Sobre aquest assaig hiperespecialitzat, molt a l'americana, hi planen uns denominadors comuns filosòfics que vinculen el nihilista i hermètic Cobain amb l'atzarosa i llarga peripècia de Burroughs, que va recórrer Mèxic, el Marroc, París, Londres i Nova York i va viure experiències límit constants -des de la freudiana mort de la seva dona, Joan Vollmer, fins als seus anys de vida pseudomarginal enganxat a l'heroïna a pisos llòbrecs de mig món.

El llibre es pot llegir, també, com un compendi heterodoxament enciclopèdic de l'*underground* de matriu anglosaxona, de les seves relacions amb el món i la història. Així, Rocha ens descobreix connexions entre mites del blues com Ledbelly o Skip James amb l'assassí en sèrie japonès Isei Sagawa o el científic alemany Wilhem Reich, creador de l'energia orgònica. Ens porta de viatge des del cinema on fou abatut l'atracador de bancs John Dillinger o l'hotel parisenc de principis dels cinquanta on s'encunyà la revolució beat fins al castell de Malamud, a l'Iran, el niu de la secta dels assassins, un grup ismaïlita persa del segle xii -un dels seus lemes dona títol al llibre-, passant per l'Oest

americà que visqué el cèlebre pistoler i excombatent confederat a la guerra civil dels EUA William Quantrill. Contracultura. Recerca de la llibertat. Insurgències. Esperits lliures -i sòrdids. Tant lliures que, explica Rocha, quan Burroughs sabé del suïcidi de Cobain, mesos després de la visita, no pogué evitar sentenciar que, quan s'havien conegut en persona, ja era del tot mort. Tot tenyit del tel negre, profètic i esotèric, de l'ombra de Burroughs, un híbrid de predicador presbiterià i bruixot navaho que va fascinar i continua fascinant. La bibliografia final, com si es tractés d'un estudi acadèmic, no és gens sobrer. El resultat és una obra formidable sobre dues icones del segle xx. I, tot plegat, escrit sense emprar ni un cop la paraula *grunge*, cosa que, parlant de Cobain, té molt de mèrit. ◀

LLIBRE
Nada es verdad, todo está permitido. El día que Kurt Cobain conoció a William Burroughs
Autor: Servando Rocha
Editorial: Alpha Decay
Pàgines: 380

Miquel Serra o la topada amb un univers obert a tothom

Joan Gener Barbany
@en_joan

Es diuen Miquel Serra perquè Miquel Serrà és el nom de qui va decidir ensenyar les seves cançons. Van treure el cap de la mà de Foehn Records, amb qui no han deixat d'editar els seus treballs, i ho van fer amb *Miquel Serra (2009-2012)*, fruit de revisar el material previ: *Opilions i Música útil*. Allà, alguns ja hi vam topiar sense saber ben bé com; descollocats, hi intuïem un paisatge per conèixer. Amb *Roses Místiques (2013)*, els mallorquins van seduir revistes de referència i melòmanes de curiositat inquieta. Aquesta hiperactivitat compositiva no sols es dona per la freqüència dels treballs: també prové del número de cançons que els poblen. La hiperactivitat que transmuta en hipercreativitat si escoltem temes com "Sa millor cançó del món", "Apunt corrent", "Pregària" o "Dersu Uzala". Les sonoritats acústiques, majoritàries en els primers treballs, els situaven en el terreny d'un folk tant connectat a la terra com en algun espai llunyà. Però, en algunes de les cançons i, sobretot, als directes, la petja d'Animal Collective es feia gran i l'expansió d'una psicodèlia punxant prenia un protagonisme creixent.

Ara, el grup acaba de publicar *La felicitat dels animals*. En cas de ser adquirit en edició de vinil, conté un CD de catorze cançons més: *El perfum dels vegetals*. La línia traçada comença a ser llarga, té gruix; i aquesta proposta hauria de servir per projectar-los definitivament. El nou elapè conserva el gust d'allò anterior i torna a sembrar pel futur. Inclou una referència constant a la innocència, la contemplació vital de paisatges fets mística, moments de lluminositat i d'ignota tranquil·litat, onades de feréstega celebració, contrastos dispersos i textures contrapuntalades. De "Dents" a "Murada mort", de "Creuers" a "10 minuts" i de "Derviches" a "Son és com dos ulls". El canvi de mitja formació amb les incorporacions de dos membres d'Oliva Trencada, Pep Toni Ferrer i Michael Mesquida, ha fet brotar més branques sonores a cada cançó, però les arrels són comunes. Tot plegat pot semblar exagerat. Pots ser sí. Però les portes són obertes a tothom. ◀

MÚSICA

La felicitat dels animals

Autor: Miquel Serra
Segell: Foehn Records, 2014

Humor negre per conjurar el malestar ciutadà

Ignasi Franch
@ignasifranch

Un home que esclata davant la impertorbabilitat amb què volen cobrar-li una multa que considera injusta, una dona que vol revenjar-se del marit infidel amb qui s'acaba de casar, una jove que es troba cara a cara amb l'home que va empènyer el seu pare al suïcidi... *Relatos salvajes* comença amb un gag que provoca rialles i desconcert i segueix aquesta línia d'explorar un humor negre funambulista: algunes escenes deriven cap a un gran guinyol de sang i bogeria; altres es mantenen en terrenys satírics que desborden el costumisme sense esmicolar-lo. És la llibertat derivada d'un plantejament episòdic, perquè la pel·lícula conté sis històries autoconclusives... en la tradició d'irònics frescos cinematogràfics com *Monstruos de hoy*.

L'argentí Damián Szifrón, director i guionista, sembla fer l'ullet al malestar ciutadà davant les crisis econòmiques i polítiques, fent ofrena a l'audiència de venjances brutals contra les oligarquies o la corrupció. El film, en tot cas, no sols dirigeix els seus dards contra aquests enemics que tenen quelcom de sistèmics, sinó que també critica les decisions personals, les brutalitats i les mesquineses íntimes. Les culpes es barregen, com en el relat en què un home insulta, des del seu cotxe de luxe, un altre conductor: l'elitisme del primer és deplorable, però la resposta del segon provoca que tots dos siguin corresponsables d'una espiral destructiva. Aquest episodi, una mena d'*El diablo sobre ruedas* amb conflicte socio-econòmic incorporat, transmet desconfiança envers la naturalesa humana. En altres moments, però, hi ha dubte i, fins i tot, reconciliació després de l'ira. Així doncs, Szifrón proposa un entreteniment de foscor lúdica i matisada. Adverteix que en tota persona hi ha salvatgia, però també que aquesta es pot neutralitzar i que, en ocasions, pots ser no cal contenir-la. La ràbia contra els poders que projectava *Un toque de violència* s'agermana amb l'autoflagel·lació d'*Un dios salvaje*, però aquí no sembla dominar la por vers l'individu que s'oculta sota les màscares socials. De fet, entre rialles, l'autor sembla desafiar-nos perquè donem sortida al nostre jo ocult, feréstec però també disposat a revoltar-se contra la injustícia. ◀

CINEMA

Relatos salvajes (2014)

Director i guionista: Damián Szifrón
Intèrprets: Ricardo Darín, Liliana Ackerman, Leonardo Sbaraglia
Durada: 122 minuts

DIVA HOGAR
REPARACIONS 24H
MANTENIMENT I REFORMES
Barcelona
93.346.86.01
Tarragona-Reus-Costa
977.207.982
www.clubdivahogar.com

RADIO PICA
www.radiopica.net

KAMILOSETAS MUSKARIA

distribuidora llibertària
www.nodo50.org/kamilosetas
kamilosetas@nodo50.org

+ = X

La nostra suma
MULTIPLICA

eco5 GRUP COOPERATIU
www.grupcooperatiu.com

/ VICTOR SERRI

“Estem exposats a camps magnètics que provoquen malalties molt greus”

Joan Tramuns
@jtramuns

Quan vas prendre consciència de l'impacte dels camps electromagnètics i els tòxics químics?

Va arribar a través de la meua pròpia experiència, quan vaig començar a treballar en un edifici malalt, el Campus d'Humanitats de la Universitat de Barcelona, al Raval, on hi ha casos de lipoatròfia semicircular. El deteriorament de la meua salut em va obligar a defensar unes condicions ambientals dignes. Com que aquest problema és endèmic, juntament amb altres persones, vaig impulsar l'Associació ENSALUT, a fi d'estudiar-ne les causes.

Què provoquen les ones electromagnètiques?

D'entrada, cal dir que tota la societat hi està exposada i ens hi hem d'acostumar, tal com fem amb la pol·lució o amb altres tipus de contaminació. A partir d'aquí, hem de reeducar-nos perquè, en general, desconeixem el perill que impliquen i trobar fórmules per reduir el seu impacte.

Realment, provoquen malalties?

La majoria d'estudis demostren que les ones radioelèctriques tenen un efecte directe sobre la nostra salut. Els símptomes més freqüents són mal de cap, insomni, pèrdua de memòria, dolor muscular, fatiga; però també s'han detectat casos de lipoatròfia semicircular. Aquest últim és un trastorn degeneratiu tan perillós com la fibromiàlgia, la leucèmia o diferents afectacions cardiovasculars.

Quin és l'objectiu d'ENSALUT?

Informar la població dels perjudicis que tenen les radiacions. Per això ens assessorem a institucions científiques i altres organitzacions dedicades a avaluar l'espai electromagnètic. Hem de tenir en compte que la ciutadania està permanentment a mercè de diferents emissions, ja sigui a casa (forns microones, wifi, radiospertadors, etcètera), a la feina o a la mateixa via pública. És bàsic conèixer els impactes que tindran sobre la vida humana a curt, mitjà o llarg termini.

Quina és la vostra prioritat?

Advertir del perill que suposa la sobreexposició als camps electromagnètics (CEM) i dels perjudicis que comporta sobre la nostra salut, tant física com psíquica. També volem denunciar

que els nous comptadors intel·ligents amb sistema PLC (Power Line Communication) s'instal·len sense que hagin passat els controls de seguretat preceptius. N'hem de prendre consciència i ens hi hem de rebel·lar en contra.

Existeix alguna regulació al respecte?

La Unió Europea estableix recomanacions als països membres perquè les adaptin a les seves necessitats. A través de la Resolució 1815 UE, per exemple, proposa un índex d'emissió mínima, pel qual aconsella un principi de precaució. Malauradament, però, es tracta d'una normativa molt laxa, que no és d'obligat compliment. Ho veiem a l'Estat espanyol i, en particular, a Catalunya, on se superen 4.000 vegades els nivells recomanats.

Qui són els responsables d'aquest fet?

Els sectors de la telefonia i l'energia tenen molta força a l'hora de pressionar, però la darrera responsabilitat recau en les institucions, que, en lloc de protegir la població, es pleguen als interessos d'aquestes companyies.

Què podem fer des de la societat civil?

De la mateixa manera que els animals saben situar-se per evitar les radiacions provocades per falles tectòniques o corrents d'aigua, les persones també hem de saber respondre. Les radiacions impacten directament a la glàndula pineal (melatonina) i afecten els nostres processos biològics. Per tant, hem d'evitar els focus, la majoria provinents de la telefonia mòbil i dels transformadors d'energia elèctrica. Això vol dir tancar el wifi si no el fem servir o substituir els radiospertadors de les tauletes de nit per despertadors amb piles.

I en l'àmbit legislatiu?

S'han de canviar les lleis -que estan fetes a mida de les grans corporacions de telefonia- i, també, adaptar els nostres habitatges i edificis perquè els nivells d'exposició electromagnètica siguin tan poc nocius com sigui possible. Alhora, cal establir condicions ambientals òptimes, amb mecanismes que aturin la influència de les multinacionals energètiques i de telefonia sobre el marc legislatiu. Només així podrem frenar els greus efectes que tenen les radiacions sobre la nostra salut. ◀

inDirecta

Eduard Antequera

Portaveu de l'Associació ENSALUT

Les ones electromagnètiques no coneixen fronteres. Floten les 24 hores del dia, originades des de microones, telèfons mòbils, transformadors de corrent, serveis de 'wifi' o qualsevol mena de radio-despertadors. Els edificis estan malalts i emmalalteixen la població, que en general ignora la perillositat de les radiacions. Així ho adverteix Eduard Antequera a través de l'Associació ENSALUT, de la qual és portaveu. Segons aquest auxiliar de la Universitat de Barcelona, membre de la Coordinadora Obrera Sindical (COS), cal informar la societat perquè prengui consciència i exigeixi als ens legisladors una normativa que eradiqui el mal ús de les fonts d'emissió. "Jo vaig estudiar Belles Arts, d'aquí que els meus coneixements sobre les condicions ambientals i la salut siguin autodidactes", explica Antequera, segons el qual cal tenir una visió holística, que observi tant els aspectes físics com els psíquics de la persona.